

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมการเลือกตั้ง
สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 2562 จังหวัดกาญจนบุรี *
Political movement and voting behavior on B.E. 2562
election in Kanchanaburi

ณัฐพงศ์ บุญเหลือ¹ พรชัย เทพปัญญา²

Nattapong Boonlue, Pornchai Dhebpanya

Corresponding author: nboonunp@gmail.com

Received: 26/03/64 Revise: 17/04/64 Accepted: 17/04/64

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ศึกษาบรรยากาศทางการเมือง ความเคลื่อนไหวทางการเมืองขององค์กรและกลุ่มการเมืองที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง ความเคลื่อนไหวและพฤติกรรมทางการเมืองของผู้สมัครฯ บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ บริษัทเอกชน องค์กรสาธารณะและองค์กรอื่นๆ ที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเมือง แบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนและกลุ่มการเมืองที่เกี่ยวข้องกับผู้สมัครฯ การใช้ทรัพยากรโดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการหาเสียง และการเปลี่ยนแปลงผู้อำนวยการเมือง การย้ายพรรคการเมือง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจทางการเมือง รวมทั้งการวิเคราะห์ผลการเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดกาญจนบุรี โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพจากข้อมูลเอกสาร การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผลการวิจัยพบว่า ในการเลือกตั้ง 24 มีนาคม 2562 นั้นประชาชนมีความตื่นตัวและรับรู้การเลือกตั้งเป็นอย่างมาก ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวทางการเมืองในรูปแบบ

*บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยฯ ภายใต้การสนับสนุนทุนฯ จากสถาบันพระปกเกล้า

¹ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร

ต่างๆ มีการแลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารการหาเสียง การนำเสนอนโยบายของพรรคการเมืองผ่านทางสื่อต่างๆ โดยเฉพาะสื่อโซเชียลมีเดีย ในขณะที่คณะกรรมการเลือกตั้งประจำจังหวัดมีการทำงานเชิงรุกมากขึ้นในการสร้างความเข้าใจต่อกฎหมายและระเบียบการเลือกตั้ง ในประเด็นด้านตัวบุคคลของผู้สมัครรับเลือกตั้งมีความสำคัญเป็นลำดับแรกที่มีผลต่อการได้รับการเลือกตั้ง และนโยบายของพรรคการเมืองเป็นปัจจัยสนับสนุนที่สำคัญเช่นเดียวกัน นอกจากนี้การตัดสินใจของประชาชนในการลงคะแนนเสียงยังเป็นผลจากระบบอุปถัมภ์และเครือข่ายทางการเมืองของนักการเมืองอีกด้วย อย่างไรก็ตามประชาชนมีค่านิยมและความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปค่อนข้างมากด้วยการคำนึงผลประโยชน์จากการตัดสินใจทางการเมือง รู้และเข้าใจถึงความสำคัญของการเลือกตั้งที่มีต่อตนเองและสังคมโดยรวม

คำสำคัญ: การตัดสินใจลงคะแนนเสียง; นโยบายของพรรคการเมือง; พฤติกรรมทางการเมือง

Abstract

The research aim is to study political movement and political behavior of political organizations, both private and publics, political interest groups. Also, political behavior of those candidates and voters of the 2019/3/24 election had been examined interims of financial expenditure for the context. At the end of the study, its findings were the factors affecting over political decision-making of the voters and result analysis of the 2019/3/24 Kanchanaburi's election were included. It employed qualitative research. Data collected from documentary data, non-participation observation and key informants' interview. The findings are: Interims of political behavior chosen that many political movements among voters a candidate such as chasing of political information and

policy of the parties in uses of social media technical. PEC used proactive management tools to make voters understanding of election law and regulations. Most of all, interims of voter' decision making, candidates' characteristics were still the first priority, and supported strongly by party's policy. The important factor was patronage system in the society. The study shown that political behavior changes in Kanchanaburi had been shown in this study interim of political decision in 2019/3/24 had been developed in some level of political and social responsibility this political predomination.

Keyword: election decision; party's policy; political behavior

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลือกตั้งเป็นหนึ่งในกระบวนการประชาธิปไตยภายใต้หลักการพื้นฐาน การแสดงให้เห็นถึงอำนาจทางการเมืองเป็นของประชาชน ในการตัดสินใจเลือก นักการเมือง พรรคการเมือง ให้เข้ามาเป็นตัวแทนเพื่อรับผิดชอบในทางการเมือง ทั้ง ฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติ ทั้งในฐานะรัฐบาลและฝ่ายค้าน การเลือกตั้งจึงเป็น กระบวนการและขั้นตอนที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับความชอบธรรมทางการเมือง (political legitimacy) ในการเข้าสู่อำนาจทางการเมืองของนักการเมืองและพรรคการเมือง เพื่อใช้อำนาจในการกำหนดนโยบาย (policy) และกำกับติดตามการนำนโยบายไปสู่การ ปฏิบัติ (policy implementation) โดยมีองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐทั้งส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรปกครองท้องถิ่น รวมถึงองค์กรอิสระเป็นเครื่องมือในการดำเนินการ หรือปฏิบัติการ ซึ่งเป็นการดำเนินการในหลักการเสียงข้างมาก (majority) หรือเสียง ส่วนใหญ่ที่เกิดจากยินยอมพร้อมใจเลือกนักการเมืองที่เป็นผู้เสนอตัวลงสมัครรับ เลือกตั้ง ความสำคัญในการเลือกตั้งอันเป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญดังกล่าวนี้

เป็นหนึ่งในหลักการพื้นฐานสำคัญของระบอบประชาธิปไตยโดยตัวแทน (representative democracy) ซึ่งเป็นรูปแบบการเมืองที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในปัจจุบัน โดยประชาชนทำหน้าที่ของตนเองที่กำหนดไว้ในกฎหมาย รวมถึงตระหนักถึงคะแนนเสียงของประชาชนที่เลือกหรือสนับสนุนตนเองจนได้ก้าวเข้ามาทำหน้าที่ทางการเมือง

อย่างไรก็ตามสิ่งที่เกิดขึ้นในระบบการเมืองไทย มีความเงื่อนไขและสถานการณ์ที่ซับซ้อนไม่น้อย ด้วยมีเหตุการณ์ทางการเมืองที่นำมาสู่การปรับเปลี่ยนหรือเปลี่ยนแปลงระบบการจัดการเลือกตั้งหลายครั้ง อันเป็นจากสถานการณ์การเมืองในการเปลี่ยนแปลงหรือที่มีได้เป็นไปตามกฎกติกาที่มีอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการล้มล้างรัฐธรรมนูญและการสร้างรัฐธรรมนูญจำนวนมากกว่า 10 ฉบับ และการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญแต่ละครั้งก็มักทำให้ต้องมีการดำเนินการจัดระบบการเลือกตั้งใหม่ ทั้งการแบ่งเขตพื้นที่เลือกตั้ง จำนวนและที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) หรือแม้แต่จำนวนและที่มาของสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ผลของการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้บรรดานักการเมืองหรือผู้ที่ต้องการเสนอตัวให้ประชาชนเลือกเพื่อเป็นตัวแทนในฐานะนักการเมืองต้องปรับเปลี่ยนแนวทางในการทำงานการเมืองว่าด้วยการเลือกตั้งในพื้นที่ค่อนข้างมาก กรณีดังกล่าวข้างต้นหากพิจารณาการเลือกตั้งที่จะเกิดขึ้นในปี 2562 ย่อมทำให้สามารถอธิบายถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นในระบบการเลือกตั้งได้ว่า เมื่อรัฐธรรมนูญและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งมีการเปลี่ยนแปลงในเนื้อหาสาระสำคัญที่แตกต่างออกไปจากการเลือกตั้งครั้งก่อนๆ

การเลือกตั้ง 6 กุมภาพันธ์ 2554 ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี พรรคประชาธิปัตย์ประสบความสำเร็จในการเลือกตั้งมากที่สุดได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) 3 คน ประกอบด้วย เขต 2 นายฉัตรพันธ์ ธนะกิจเดชสุนทร ได้ 44,540 คะแนน ชนะ พลตรีศรีชัย มนตรีวัต พรรคเพื่อไทย ซึ่งได้ 24,346 คะแนน เขตเลือกตั้งที่ 4 นายประชา โพธิพิพิธ ได้ 41,448 คะแนน ชนะนายไพบุลย์ พิมพ์พิสิฐถาวร พรรคเพื่อไทย ซึ่งได้ 39,413 คะแนน และเขตเลือกตั้งที่ 5 นางศรีสมร รัศมีฤกษ์เศรษฐ์ ได้ 24,919 คะแนน ชนะนายวิฑิต มาไพศาลสิน พรรคเพื่อไทย ซึ่งได้ 17,746 คะแนน ในขณะที่

พรรคเพื่อไทยได้ ส.ส. จำนวน 2 คนในเขตเลือกตั้งที่ 1 คือพลเอก สมชาย วิชาญวงศ์ ได้ 33,501 คะแนน ขณะนายอัฐพล โปธิพิพิธ พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้ 33,332 คะแนน และเขตเลือกตั้งที่ 3 นายสุรพงษ์ ปิยะโชติ ได้ 43,546 คะแนน ขณะนายปารเมศ โพธารากุล พรรคประชาธิปัตย์ ซึ่งได้ 33,447 คะแนน (สุวิชา วรวิเชียรวงษ์ และณัฐพงศ์ บุญเหลือ, 2560, หน้า 318-321) อย่างไรก็ตามในการเลือกตั้งเดือนกุมภาพันธ์ 2562 พลเอก สมชาย วิชาญวงศ์ นายอัฐพล โปธิพิพิธ และนายธรรมวิชัย โปธิพิพิธ ซึ่งเป็นกลุ่มนักการเมืองหรือเป็นบุคคลที่มีชื่อเสียง มีบทบาทสำคัญในพื้นที่พร้อมทั้งมีโอกาสสูงที่จะชนะการเลือกตั้งได้ย้ายไปสังกัดพรรคพลังประชารัฐ (หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ, 2561)

สำหรับการเลือกตั้งปี 2562 คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ได้ดำเนินการเปลี่ยนแปลงพื้นที่เลือกตั้งของจังหวัดกาญจนบุรีใหม่ แบ่งออกเป็น 5 เขต มีจำนวน ส.ส. 5 คน ดังนี้ เขตเลือกตั้งที่ 1 ประกอบด้วย อำเภอเมืองกาญจนบุรี และอำเภอศรีสวัสดิ์ เขตเลือกตั้งที่ 2 อำเภอท่าม่วง อำเภอด่านมะขามเตี้ย เขตเลือกตั้งที่ 3 อำเภอท่ามะกา และอำเภอพนมทวน เขตเลือกตั้งที่ 4 อำเภอเลาขวัญ อำเภอห้วยกระเจา อำเภอหนองปรือ และอำเภอบ่อพลอย เขตเลือกตั้งที่ 3 อำเภอทองผาภูมิ อำเภอสังขละบุรี และอำเภอไทยโยค (ราชกิจจานุเบกษา, 2561, หน้า 31-32) การจัดพื้นที่เลือกตั้งใหม่ดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อฐานเสียงหรือกลุ่มผู้สนับสนุนของนักการเมืองที่อาจมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงคะแนนผลการเลือกตั้ง เช่น พื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 2 ที่มีนายฉัตรพันธ์ เดชกิจสุนทร อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) พรรคประชาธิปัตย์ เป็นเจ้าของพื้นที่เดิม ซึ่งได้ทำการเรียกร้องต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ให้มีการทบทวนการจัดแบ่งพื้นที่เลือกตั้งดังกล่าว แต่ กกต. มิได้ดำเนินการตามข้อเรียกร้องดังกล่าว โดยนายฉัตรพันธ์ เดชกิจสุนทร ตั้งข้อสังเกตว่าการจัดแบ่งพื้นที่เขต 2 ใหม่ นั้น กกต. มิได้รวมพื้นที่ที่เคยเป็นส่วนหนึ่งของเขตเลือกตั้งที่ 2 ประกอบด้วย ตำบลหนองกุ่ม อำเภอบ่อพลอย และตำบลหนองโรง ตำบลทุ่งสมอ ตำบลดอนเจดีย์ และตำบลหนองสาหร่าย อำเภอพนมทวนด้วย ทำให้เขตเลือกตั้งที่ 2 มีจำนวนประชากรเพียง 142,000 คน น้อยกว่าพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 1 ราว 55,000 คน และพื้นที่เขตเลือกตั้งที่ 3 ราว 47,000 คน โดยทำให้อดีตสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) และบุคคลที่มีชื่อเสียง

ในฐานะนักการเมืองพื้นที่ที่ย้ายไปสังกัดพรรคพลังประชาชน (พปช.) ประกอบด้วย นายอิทธิพล โทธิพิพิธ (อดีต ส.ส. พรรคประชาธิปัตย์) และนายธรรมวิชัย โทธิพิพิธมีความได้เปรียบในการเลือกตั้ง (โพสต์ทูเดย์ออนไลน์, 2560)

แนวคิดและทฤษฎีในการศึกษา

ในการศึกษานี้ใช้กรอบแนวคิดที่ว่า การเลือกตั้งผู้แทนของประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองในระบบประชาธิปไตย แม้ว่าจะมีข้อถกเถียงเป็นอย่างมากก็ตามว่า “ประชาธิปไตยไม่ใช่เพียงแค่การเลือกตั้ง” หรือแม้จะแสดงความไม่เห็นด้วยเหตุผลนานัปการก็ตาม ทั้งนี้หลักการพื้นฐานอันจำเป็นในการได้มาซึ่งตัวแทนทางการเมืองย่อมสัมพันธ์แนบแน่นกับระบบการเมืองประเภทนี้อย่างไม่อาจแยกออกจากกันได้ สำหรับประชาชนในฐานะผู้มีอำนาจในการเมืองระบบประชาธิปไตย “สิทธิ” ในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งถือเป็นอำนาจที่ทรงพลังและมีอิทธิพลต่อความเป็นไปของการเมืองและสังคม เกี่ยวข้องโดยตรงกับทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยและไม่เป็นประชาธิปไตย (ระบบอุปถัมภ์ อิทธิพล พรรคพวกและอำนาจนิยม) และผลประโยชน์ทั้งในระดับส่วนตัวและส่วนร่วมของประชาชน มีความสัมพันธ์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อมต่อพฤติกรรมในการลงคะแนนเสียง ทั้งนี้ในทฤษฎีการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (public choice theory) ให้คำอธิบายถึงพฤติกรรมทางการเมืองว่าพรรคการเมือง นักการเมือง รัฐบาลและฝ่ายค้านว่าเสมือนเป็น “พ่อค้า/นักธุรกิจขายสินค้าและบริการสาธารณะ” ภายใต้ “นโยบายพรรคการเมืองและนักการเมือง” เช่นเดียวกับประชาชนมีสถานะเป็นผู้ซื้อนโยบายของพรรคการเมือง ความสำเร็จและประสิทธิผลในการนำนโยบายฯ ไปสู่การปฏิบัติย่อมแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของนโยบายฯ อันเป็นสินค้า เมื่อเป็นดังนั้นประชาชนย่อมให้ยอมรับและตัดสินใจสนับสนุน (ซื้อนโยบาย-สินค้าสาธารณะ) การทำงานของพรรคและนักการเมืองเหล่านั้นต่อไป กรณีดังกล่าวมีลักษณะที่เรียกว่าทุกฝ่ายต้องการ

อรรถประโยชน์สูงสุด (maximization of utility) ภายใต้หลักการตัดสินใจ (เลือก) ที่มีความเป็นเหตุผลเป็นผลของปัจเจกชนหรือประชาชนทุกคน (อนุสรณ์ ลิมมณี, 2545, หน้า 95-98; ไชยยันต์ ไชยพร, 2559, หน้า 88-97) การเมืองว่าด้วยการเลือกตั้งจึงมีลักษณะที่เป็น “ตลาดการเมือง” (political marketing) นอกจากนี้ในนัยดังกล่าวจึงเป็นเรื่องว่าด้วยการจัดสรรผลประโยชน์หรือค่านิยมของสังคม มีลักษณะและรูปแบบการแก่งแย่ง ต่อสู้ ต่อรองและเจรจา ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมได้และส่วนเสียขึ้นอยู่กับอำนาจในการเมือง การตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนจึงมีลักษณะที่เป็นพลวัต มีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งนี้เป็นผลจากแนวคิด ค่านิยม ความเชื่อและการเรียนรู้ทางการเมือง (political socialization) ผ่านประสบการณ์การที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม การสื่อสารทางการเมืองจึงถูกนำมาใช้ในการหาเสียง การโฆษณาหาเสียง (political campaign communication) สำหรับสร้างความตระหนักรู้และการรับรู้ทางการเมืองของประชาชนถึงนโยบายและอุดมการณ์รวมถึงข้อเสนอทางการเมืองโดยมีเป้าหมายเพื่อชัยชนะในการเลือกตั้ง (Trent, Friedenber & Denton, 2011) การสื่อสารทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพจึงย่อมสร้างการรับรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อพรรคการเมือง นักการเมือง รวมถึงรัฐบาลนับตั้งแต่การตัดสินใจในนโยบาย การนายนโยบายไปสู่การปฏิบัติทำให้มีผลต่อการสนับสนุนด้วยการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ขณะเดียวกันพรรคการเมืองและรัฐบาลย่อมดำเนินการให้เกิดตัวนโยบายที่ได้หาเสียงไว้ไปสู่ผลในทางปฏิบัติให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อการรักษาอำนาจทางการเมือง (สุรพงษ์ โสธนะเสถียร, 2545, หน้า 160-161)

สำหรับการเมืองไทยวัฒนธรรม จารีตประเพณี บริบทของสังคม วัฒนธรรมอำนาจนิยม (authoritarianism) และระบบอุปถัมภ์มีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลต่อแนวคิด ทศนคติ ค่านิยม ความเชื่อและพฤติกรรมทางการเมืองอย่างลึกซึ้ง (กฤษณา ไวก้าว, 2555, หน้า 21-29; นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2560; ปรีชา คุวิทร์พันธ์, 2554, หน้า

234-239; Jacob, 1971, pp. 67-95; Almond & Verba, 1965, pp. 16-18) อย่างไรก็ตามด้วยผลการการพัฒนาและการเปลี่ยนผ่านระบบเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและความก้าวหน้าของสื่อสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ความรวดเร็วของข้อมูลข่าวสารผ่านระบบสื่อสารออนไลน์ที่เชื่อมต่อสังคมและโลกมีผลโดยตรงต่อพฤติกรรมและวิถีคิดทางการเมืองเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามในพัฒนาการทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดำเนินมาอย่างต่อเนื่องยาวนานยังคงไม่สามารถเกิดการเปลี่ยนแปลงทางในพฤติกรรมทางการเมืองของคนในสังคมได้อย่างก้าวกระโดด หากแต่ยังอยู่ในช่วงเวลาการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงผ่านการประสบการณ์อันว่าด้วยการมีส่วนร่วมและการเรียนรู้ทางการเมืองซึ่งเป็นลักษณะของสังคมกำลังพัฒนา (สิทธิพันธ์ พุทธิพน, 2551, หน้า 189-193; ถวิลวดี บุรีกุล, 2552, หน้า 16-17)

ระเบียบวิธีในการศึกษา

การวิจัยนี้ใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์ข้อมูลเอกสาร (document data) (2) การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participation observe) (3) การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) จากการลงพื้นที่รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย (3.1) ข้าราชการฝ่ายปกครองและเจ้าหน้าที่รัฐที่ทำงานในพื้นที่ไม่น้อยกว่า 5 ปี และมีความคุ้นเคยกับประชาชนผ่านการทำกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่เป็นอย่างมากในระดับจังหวัดและอำเภอ (3.2) ผู้บริหารสำนักงานการเลือกตั้ง (กกต.) จังหวัด (3.3) นักการเมือง/ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง (3.4) ผู้บริหารและสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3.5) กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน (3.6) ประชาชนชาวบ้านและผู้นำท้องถิ่นที่ไม่เป็นทางการ และ (3.7) ประชาชนทั่วไป

ผลการศึกษา

สำหรับบทความนี้นำเสนอ 6 ประเด็น ประกอบด้วย (1) นโยบายของพรรคการเมือง: ความสัมพันธ์กับการเลือกตั้ง 24 มีนาคม (2) ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงของประชาชน (3) กลุ่มเครือข่ายทางการเมือง: ความทันสมัย การพัฒนา และวัฒนธรรมทางการเมือง (4) รูปแบบและวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้ง (5) บทบาทสถานะการเป็นสถาบันของพรรคการเมือง: ผลต่อการเลือกตั้ง และ (6) การอภิปรายผล

ในการเลือกตั้ง ส.ส. ของจังหวัดฯ แบ่งเขตการเลือกตั้งออกเป็น 5 เขต มีจำนวน ส.ส. รวม 5 คน ในแต่ละเขตเลือกตั้งมีผู้สมัคร ส.ส. จำนวนแตกต่างกัน โดยเขตเลือกตั้งที่ 4 มีจำนวนผู้สมัครฯ และพรรคการเมืองส่งลงสมัครรับเลือกตั้งมากที่สุด รองลงมาได้แก่ เขตเลือกตั้งที่ 1, 5, 3 และ 2 ตามลำดับ (รายละเอียดตามตาราง 1) สำหรับผลการเลือกตั้งมีผู้สมัครฯ เพียง 2 พรรคที่ชนะการเลือกตั้งคือ พรรคพลังประชารัฐ จำนวน 4 เขตเลือกตั้ง และ 1 เขตเลือกตั้งเป็นผู้สมัครฯ จากพรรคภูมิใจไทย

ตาราง 1 จำนวนพรรค/จำนวนผู้สมัคร ส.ส. ในแต่ละเขตเลือกตั้ง

เขตเลือกตั้ง	จำนวนพรรค/ ผู้สมัคร	พื้นที่
1	28	อ.เมืองกาญจนบุรี และ อ.ศรีสวัสดิ์
2	22	อ.ท่าม่วง อ.ด่านมะขามเตี้ย
3	25	อ.ท่ามะกา อ.พนมทวน
4	31	อ.เลาขวัญ อ.ห้วยกระเจา อ.หนองปรือ และอ.บ่อพลอย
5	26	อ.ทองผาภูมิ อ.สังขละบุรี และอ.ไทรโยค
รวม	132 (คน)	

นโยบายของพรรคการเมือง: ความสัมพันธ์กับการเลือกตั้ง 24 มีนาคม

สำหรับนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีนั้นไม่มีความแตกต่างจากเขตเลือกตั้งของจังหวัดอื่น ๆ ทั้งนี้รูปแบบของนโยบายที่ใช้หาเสียง มีเนื้อหาและเป้าหมายไม่แตกต่างกันมากนัก หากแต่ความแตกต่างที่ปรากฏมักเป็นเรื่องที่มีประเด็นย่อยเท่านั้น โดยเน้นการนำเสนอนโยบายมุ่งมิติเศรษฐกิจ และสวัสดิการเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะประเด็นว่าด้วย “ความเหลื่อมล้ำ” ทางสังคมและเศรษฐกิจ (รายละเอียดตาราง 2)

ตาราง 2 เปรียบเทียบนโยบายช่วงเริ่มต้นหาเสียง และนโยบายช่วงโค้งสุดท้ายของพรรคที่ได้คะแนนลำดับที่ 1-5 ในแต่ละเขตเลือกตั้ง

พรรค-คะแนน	นโยบายเด่นช่วงเริ่มต้นการหาเสียง	นโยบายเด่นโค้งสุดท้ายการหาเสียง
พลังประชารัฐ เขต 1; 37,996-* เขต 2; 31,627-* เขต 3; 13,069-**** เขต 4; 29,034-* เขต 5; 20,414-* รวม 132,140-	*สวัสดิการประชารัฐ, มารดาประชารัฐ ท้อง-คลอด 3,000/เดือน ค่าเลี้ยงดู 2,000/เดือน, บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ, พักหนึ่งกองทุนหมู่บ้าน 3 ปี, ที่ดิน สปก., ค่าแรงมากกว่า 400-บาท/วัน ฯลฯ	*เลือกความสงบจบที่ลุงตู่ (พลเอกประยุทธ์ฯ) *ที่ดิน สปก. เป็นโฉนด *ค่าแรง 400-425 บาท/วัน *ปริญญาตรี 20,000- *อาชีพะ 18,000- *ข้าวหอมมะลิ 18,000- ข้าวเจ้า 12,000- ยางพารา 65-/กก. มันสำปะหลัง 3-, อ้อย 1,000- ปาล์ม 5-
ประชาธิปไตย เขต 1; 14,687-*** เขต 2; 19,481-** เขต 3; 25,958-** เขต 4; 21,176-**	*นโยบายแก้ปัญหาเศรษฐกิจ สังคมและยกระดับรายได้ *เกิดรับสิทธิ์เงินแสน เงินอุดหนุนถ้วนหน้า เด็ก 0-8 ขวบ 1,000-/เดือน *เบี้ยผู้สูงอายุทุกคน 1,000-/เดือน; *ประกันรายได้แรงงาน 120,000-/ปี *เบี้ยผู้	*เกิดรับสิทธิ์เงินแสน เงินอุดหนุนถ้วนหน้า เด็ก 0-8 ขวบ 1,000-/เดือน *เบี้ยผู้สูงอายุทุกคน 1,000-/เดือน;

<p>เขต 5; 7,826-*** รวม 81,302-</p>	<p>ยากไร้ขั้นต่ำ 800-/เดือน โอนตรงสู่บัญชี *ราคายาง 60-/กก. 25 ไร่, ปาล์มน้ำมัน 4-/กก. *โฉนดสีฟ้า</p>	<p>*ประกันรายได้แรงงาน 120,000-/ปี *เบี้ยผู้ ยากไร้ขั้นต่ำ 800-/ เดือน โอนตรงสู่บัญชี *ราคายาง 60-/กก. 25 ไร่, ปาล์มน้ำมัน 4-/กก.</p>
<p>ภูมิใจไทย เขต 1; 4,101-***** เขต 2; 3,366-***** เขต 3; 28,706-* เขต 4; 4,284-***** เขต 5; 6,328-***** รวม 46,785-</p>	<p>*ทางคืนกำไรให้เกษตรกร ตั้งกองทุนข้าว หอมมะลิ ต้นละ 18,000-บวกเพิ่ม 1,500- รวม 19,500-, มันสำปะหลัง ไม่ต่ำกว่า กก. ละ 4 -, อ้อยไม่ต่ำกว่าต้นละ 1,200-'ปาล์ม ไม่ต่ำกว่า กก.ละ 5 -, ยางพารา กก.ละ 70- *ยก อสม. เป็นหมอประจำบ้านค่าตอบแทน 2,500 – 10,000 /เดือน</p>	<p>*ตั้งกองทุนข้าวหอม มะลิ ต้นละ 18,000- บวกเพิ่ม 1,500- รวม 19,500-, มันสำปะหลัง ไม่ต่ำกว่า กก.ละ 4 -, อ้อยไม่ต่ำกว่าต้นละ 1,200-'ปาล์มไม่ต่ำกว่า กก.ละ 5 -, ยางพารา กก.ละ 70- *ยก อสม. เป็นหมอประจำบ้าน ค่าตอบแทน 2,500 – 10,000 /เดือน</p>
<p>เสรีรวมไทย เขต 1; 5,034-**** เขต 2; 2,001- เขต 3; 6,539-***** เขต 4; 3,044- เขต 5; 2,730-*****</p>	<p>*หยุดไฟใต้ สร้างสังคมสันติสุข *หยุดความยากจน แก้ปัญหาปากท้อง ความ อยู่ดีกินดี *หยุดคอร์ปชั่น *หยุดยาเสพติด ขจัดผู้มีอิทธิพล *สร้างความปรองดองก้าวสู่ อนาคต *หยุดเผด็จการ และปฏิรูปทหาร</p>	<p>*หยุดยาเสพติด ขจัดผู้มี อิทธิพล *หยุดเผด็จการ และปฏิรูปทหาร *หยุด คอร์ปชั่น</p>
<p>อนาคตใหม่ เขต 1; 24,367-** เขต 2; 12,976-*** เขต 3; 18,877-*** เขต 4; 20,792-***</p>	<p>*เพิ่มค่าครองชีพผู้สูงอายุเดือนละ 1,800 บาท อายุ 60 ปีขึ้นไป มีเงินโอนเข้าบัญชีทันที * ปฏิรูปกองทัพ ลดนายพล เลิกเกณฑ์ทหาร ซื้ออาวุธโปร่งใส *สร้างระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อทุกคน *เพิ่มสิทธิลาคลอดให้ 180 วัน มี</p>	<p>*ปฏิรูปกองทัพ ลดนาย พล เลิกเกณฑ์ทหาร ซื้อ อาวุธโปร่งใส *สร้าง ระบบขนส่งสาธารณะ เพื่อทุกคน *เพิ่มค่า</p>

<p>เขต 5; 10,355-** รวม 87,367-</p>	<p>เงินเดือนสนับสนุนการเลี้ยงดูลูกอายุ 0-6 ขวบ 1,200 -/เดือน *เงินเดือนเยาวชน อายุ 18-22 ปี 2,000-/เดือน</p>	<p>ครองชีพผู้สูงอายุเดือนละ 1,800 บาท อายุ 60 ปี ขึ้นไป เงินโอนเข้าบัญชีทันที</p>
<p>เพื่อชาติ เขต 1; 2,710- เขต 2; 5,451-***** เขต 3; 2,321- เขต 4; 4,501-**** เขต 5; -</p>	<p>*โดนดใบเดียว; ยกเลิกเอกสารสิทธิทุกประเภท อาทิ ส.ป.ก. น.ส.2 เพื่อลดปัญหาความขัดแย้ง ความเหลื่อมล้ำ *เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุและผู้พิการ 2,000-/เดือนตลอดชีพ *นำสินค้าเกษตรหลักเป็นวาระแห่งชาติ *นโยบายสินค้าการเกษตรยางพารา ราคา 80-/กก. ข้าวหอมมะลิ 20,000-/เกวียน อ้อย 900-/ตัน มันสำปะหลัง 3-ต่อ กก. *แก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบโดยแก้กฎหมายให้รัฐช่วยค้ำประกันเงินกู้ *นโยบายปลอดภาษีรถยนต์เพื่อการเกษตร</p>	<p>*โดนดใบเดียว; ยกเลิกเอกสารสิทธิทุกประเภท อาทิ ส.ป.ก. น.ส.2 เพื่อลดปัญหาความเหลื่อมล้ำ *เงินช่วยเหลือผู้สูงอายุและผู้พิการ 2,000-/เดือนตลอดชีพ *นโยบายสินค้าการเกษตรยางพารา ราคา 80-/กก. ข้าวหอมมะลิ 20,000-/เกวียน อ้อย 900-/ตัน มันสำปะหลัง 3-ต่อ กก. *แก้ปัญหาหนี้สินนอกระบบผ่านการแก้กฎหมายให้รัฐช่วยค้ำประกันเงินกู้ *นโยบายปลอดภาษีรถยนต์เพื่อการเกษตร</p>

ที่มา: เอกสารแผ่นพับและป้ายหาเสียงของพรรคพลังประชารัฐ พรรคประชาธิปัตย์ พรรคภูมิใจไทย พรรคเสรีรวมไทย พรรคอนาคตใหม่ และพรรคเพื่อชาติที่ใช้ในการหาเสียงสำหรับการเลือกตั้ง 24 มีนาคม 2562

หมายเหตุ: * หมายถึง ชนะการเลือกตั้งได้คะแนนสูงสุด, ** หมายถึง ได้คะแนนเสียงเป็นลำดับ 2, *** หมายถึง ได้คะแนนเสียงเป็นลำดับ 3, **** หมายถึง ได้คะแนนเสียงเป็นลำดับ 4 และ ***** หมายถึงได้คะแนนเสียงมาเป็นลำดับที่ 5

หากพิจารณาจากนโยบายพรรคและคะแนนเสียงที่ประชาชนตัดสินใจลงคะแนนจากกลุ่มพรรคที่ได้รับคะแนนเสียงใน 6 พรรคหลัก นโยบายที่พรรคการเมืองใช้หาเสียงต่อประชาชนในพื้นที่มีผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียง หรือเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกผู้สมัคร ส.ส. ดังกรณีนโยบายของพรรคพลังประชาชน อาทิ การประกาศสนับสนุนพลเอกประยุทธ์ฯ เป็นนายกรัฐมนตรีและพลเอกประยุทธ์ฯ ได้ร่วมปรากฏตัวบนเวทีหาเสียงของพรรคในช่วงโค้งสุดท้าย แม้ว่าจะเป็นการปรากฏตัวในเวทีปราศรัยของพรรคในพื้นที่กรุงเทพมหานครก็ตาม หากแต่สามารถสื่อสารถึงประชาชนในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีได้อย่างชัดเจนด้วยสื่อทุกสำนักและหลากหลายประเภท นำเสนอข่าวดังกล่าวอย่างมากมาย นอกจากนี้พรรคยังได้นำเสนอนโยบายที่เป้าหมายทางการเมืองเพื่อสร้างแรงจูงใจอันเป็นหนึ่งในหลักการตลาดการเมือง (political marketing) เมื่อพิจารณาจากพื้นฐาน/ภูมิหลังอาชีพของประชาชนผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนซึ่งเปรียบได้กับลูกค้า (customer) ผู้ต้องการซื้อสินค้าจากผู้ขาย (พ่อค้า-พรรคการเมือง/นักการเมือง) ดังปรากฏฝ่ายนโยบายแปลงที่ดิน สปก. เป็นโฉนด ราคาค่าแรง 420-425 บาทต่อวัน สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีและอาชีวศึกษา 20,000 และ 18,000 บาทต่อเดือน ตามลำดับ

การนำเสนอนโยบายหาเสียงที่มุ่งเป้าหมายเพื่อชัยชนะทางการเมืองดังกล่าวปรากฏในทุกพรรคการเมืองมีลักษณะการตลาดการเมือง แบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ประกอบด้วย (ดูตาราง 3 ประกอบ)

กลุ่มแรก เป็นกลุ่มพรรคที่มุ่งเน้นการใช้นโยบายการแก้ปัญหาเศรษฐกิจเป็นนโยบายเด่นของพรรค

กลุ่มที่สอง นโยบายหาเน้นการนำเสนอการแก้ปัญหาสังคมและการปฏิรูประบบการบริหารงบประมาณรวมถึงสถาบัน/องค์กรของรัฐ

สำหรับผลคะแนนเลือกตั้ง พรรคพลังประชาชนชนะเลือกตั้งได้ ส.ส. มากที่สุดจำนวน 4 เขต ได้คะแนนรวม 132,140 คะแนน มีเพียงเขตเลือกตั้งที่ 3 ที่ได้คะแนนมาเป็นลำดับ 4 จากจำนวน 24 พรรคการเมือง ขณะที่พรรคภูมิใจไทยชนะเลือกตั้งในเขต 3 ได้รับคะแนนรวม 5 เขต จำนวน 46,785 คะแนน สำหรับพรรคประชาธิปัตย์ได้คะแนนรวม 81,302 คะแนน แบ่งออกเป็นคะแนนเสียงที่ผู้สมัคร ส.ส. ได้ลำดับ 2

จำนวน 3 เขต และลำดับ 3 จำนวน 2 เขต ข้อสังเกตคือในทุกเขตเลือกตั้งผู้สมัครของพรรคประชาธิปัตย์ได้คะแนนค่อนข้างสูง โดยคะแนนเสียงน้อยที่สุดคือเขตเลือกตั้งที่ 1 แต่กระนั้นก็ยังคงได้คะแนนถึง 14,687 คะแนน ผลคะแนนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าพรรคประชาธิปัตย์และผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคนั้นมีฐานเสียงสนับสนุนในพื้นที่เช่นเดียวกับพรรคที่ชนะการเลือกตั้ง

ในส่วนของพรรคอนาคตใหม่ ผู้สมัคร ส.ส.ของพรรคได้คะแนนรวม 87,367 คะแนน หากเพียงแต่คะแนนเสียงตามรายเขตเลือกตั้งนั้นไม่เพียงพอที่จะชนะการเลือกตั้ง โดยได้คะแนนลำดับ 2 จำนวน 2 เขตเลือกตั้ง และได้ลำดับ 3 จำนวน 3 เขตเลือกตั้ง ที่สำคัญคือมีคะแนนรวมเป็นลำดับ 2 ของจำนวนผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งรวมทั้งจังหวัดรองจากพรรคพลังประชาชนรัฐ สามารถสร้างกระแสการสนับสนุน/ตอบรับจากประชาชนในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วทั้งๆ ที่เป็นพรรคการเมืองที่จัดตั้งขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้คะแนนเสียงสนับสนุนดังกล่าวยังคงสูงกว่าพรรคประชาธิปัตย์รวมถึงพรรคภูมิใจไทยต่างๆ ที่พรรคประชาธิปัตย์และพรรคภูมิใจไทยเป็นพรรคการเมืองที่มีฐานเสียงอย่างเหนียวแน่นและผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคมีประสบการณ์ทางการเมืองในพื้นที่เป็นอย่างมาก มีทั้งอดีต ส.ส. และอดีตนักการเมืองท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จเป็นที่รู้จักกันดีของคนในพื้นที่

สำหรับพรรคเสรีรวมไทย มีคะแนนรวมทั้ง 5 เขต 19,348 คะแนน ได้ลำดับ 4 จำนวน 1 เขต และลำดับ 5 จำนวน 4 เขต แม้ว่าจะไม่สามารถได้รับคะแนนเสียงที่สูงมากนักหากแต่เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนพรรคการเมืองที่มีจำนวนมากถึง 30 พรรคการเมืองที่ กกต. ให้การรับรองส่งผู้สมัคร ส.ส. ในเขตเลือกตั้งต่างๆ แล้วถือได้ว่าประสบความสำเร็จในระดับหนึ่ง เช่นเดียวกับพรรคเพื่อชาติซึ่งคะแนนรวม 14,983 คะแนน จากจำนวนที่ผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคได้รับการรับรองจาก กกต. ให้ลงสมัครรับเลือกตั้งได้ โดยเขตเลือกตั้งที่ 5 ผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคฯ ถูก กกต. ตัดสิทธิ์การลงสมัครรับเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งนี้

การปรับกลยุทธ์เชิงนโยบายช่วงการหาเสียงโค้งสุดท้าย

หากพิจารณาจากนโยบายหลักของพรรคการเมืองที่มีผลต่อการได้รับการคาดหมายต่อโอกาสชนะการเลือกตั้งนั้น ในบรรดานโยบายพรรคการเมืองต่างๆ ที่กำหนดออกมาและใช้หาเสียง นโยบายของพรรคภูมิใจดูเหมือนว่าจะมีชัดเจน เป็นรูปแบบและมีเป้าหมายชัดเจนในทางการตลาดการเมืองมากที่สุด เช่น การนำเสนอ นโยบายประกันราคาข้าวหอมมะลิ 18,000 บาท และตามด้วยการบวกกำไรเพิ่มอีก 1,500 บาท รวมเป็นราคาข้าวหอมมะลิที่ชาวนาจะขายได้ และกำหนดราคาขายไว้ไม่ต่ำกว่ากิโลกรัมละ 4 บาท เป็นต้น นโยบายดังกล่าวของพรรคภูมิใจไทยจึงมีเป้าหมายเพื่อแสวงหากลุ่มผู้สนับสนุนที่เป็นลูกค้าทางการเมืองโดยตรง และนอกจากนี้ยังประกอบด้วยนโยบายที่เน้น “ผลที่เป็นรูปธรรม จับต้องได้ มิใช่นโยบายในเชิงนามธรรม ที่ยากต่อการเข้าใจ และเป็นที่ย่อหย่า/ไม่น่าสนใจ อันปรากฏผ่านนโยบายของพรรคการเมืองในอดีตแบบเก่า” ที่สำคัญการนำเสนอ “กัญชาพืชเศรษฐกิจแก้จน” นั้นได้รับการกล่าวขานกลายเป็นกระแสในทางถกเถียง พูดคุย ได้แย่งถึงโอกาสในความเป็นไปได้หรือไม่ได้ของสังคม แม้ว่าจะได้รับการแสดงความไม่เห็นด้วยอย่างมากในคนบางกลุ่ม แต่กระนั้นก็เป็นกลุ่มคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจระดับที่สามารถยืนอยู่รอดได้ท่ามกลางประเด็นปัญหาเศรษฐกิจ แต่กลับชาวบ้านแล้วดูเหมือนจะเป็นนโยบายแห่ง “โอกาสและความหวัง” มากกว่าจะเป็นทางออกและทางรอดในภาวะราคาพืชผลการเกษตรตกต่ำโดยที่ยังไม่มีท่าที/แนวโน้มว่าจะดีขึ้นเหมือนเช่นในช่วงเวลาหลังการเลือกตั้งปี 2544 เป็นต้นมาจนถึงก่อนการยึดอำนาจปี 2557 ขณะที่พรรคพลังประชารัฐมุ่งเน้นนโยบายที่เป็นรูปธรรมเพื่อกระตุ้น/ตอกย้ำ/สร้างการตระหนักรู้ในช่วงโค้งสุดท้ายนี้ว่า ได้รับกระแสตอบรับเป็นอย่างมากจากประชาชนในพื้นที่ อาทิ “การเสนอพลเอก ประยุทธ์ฯ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพื่อนำประเทศไปสู่ทางออกของปัญหาความขัดแย้ง... มีความเด็ดขาดชัดเจน” การตรอกย้ำโครงการสวัสดิการประชารัฐ “มารดาประชารัฐ” และ “ค่าแรงขั้นต่ำ 400-425 บาทต่อวัน สำหรับพรรคอนาคตใหม่นั้นหากพิจารณาจากเนื้อหาของนโยบายอาจกล่าวได้ว่า มิได้เป็นจุดขายสำหรับประชาชนทั่วไปในจังหวัดกาญจนบุรีมากนัก แต่จุดขายของพรรคกลับเป็นการนำเสนอแนวทางว่าด้วยการเมืองของการเปลี่ยนแปลง หรือเปลี่ยนผ่านจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นใหม่ มิใช่

การเมืองที่มีลักษณะเหมือนเช่นในระบบพรรคการเมืองแบบเก่าและนักการเมืองในอดีต

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองและพฤติกรรมในการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

ในการเลือกตั้ง 24 มีนาคมของจังหวัดกาญจนบุรี หากนำแนวคิดและทฤษฎีทางการเมืองมาใช้ในการอธิบายนั้น มีสิ่งที่น่าสนใจหลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พฤติกรรมการตัดสินใจการเมืองของประชาชน พฤติกรรมของผู้สมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมือง และกลุ่มบุคคลผู้เกี่ยวข้อง สำหรับมิติความทันสมัย การพัฒนาการเมือง และระบบอุปถัมภ์ในการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ภายใต้ประเด็นนี้ กล่าวได้ว่า กระบวนการทางการเมืองอันประกอบด้วย (1) ความคิดทางการเมือง (political thought) ค่านิยม (value) ความเชื่อ (belief) และ (2) วัฒนธรรมทางการเมือง (political culture) และ (3) ระบบอุปถัมภ์ของประชาชน รวมถึงนักการเมือง และพรรคการเมืองนั้นมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างมาก แม้ว่าในประเด็นว่าด้วยวัฒนธรรมการเมืองอาจมีการเปลี่ยนแปลงน้อยกว่าประเด็นอื่นๆ ก็ตาม กล่าวคือ ในมิติความคิดทางการเมือง ค่านิยม และความเชื่อทางการเมืองนั้น การรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจ ที่ปรากฏและดำเนินอยู่อย่างต่อเนื่องผ่านสื่อต่างๆ ทั้งหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และโดยเฉพาะสื่อโซเชียลมีเดีย (social media) การตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งจึงเป็นผลมาจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญ และตัวนักการเมืองผู้ลงสู่สนามเลือกตั้งในครั้งนี้นิยมรับถึงความสำคัญด้วยการใช้สื่อโซเชียลมีเดียเป็นหนึ่งในเครื่องมือและกลยุทธ์ของการในการสื่อสารถึงประชาชน พร้อมๆ กับการรับฟังข้อมูลที่สะท้อนกลับ (feedback) ผ่านสื่อดังกล่าว ประกอบด้วย ยูทูบ (You tube), เฟซบุ๊ก (Facebook) และไลน์ (line) ซึ่งสื่อโซเชียลมีเดียเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสื่อสารระหว่างผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทีมงานพรรคการเมือง และหวัคະแนนในการประเมินผลหรือคาดการณ์ผลการรับรู้/รับจากการลงพื้นที่หาเสียงเป็นระยะโดยเฉพาะการเข้าชมและติดตามการหาเสียง การลงพื้นที่ของประชาชนที่มีต่อนักการเมืองและพรรคการเมืองแต่ละคน

อย่างไรก็ตามแม้ว่าโซเชียลมีเดียจะเป็นเครื่องมือการสื่อสารที่สามารถกระจายข้อมูลข่าวสารให้ประชาชนในพื้นที่รับรู้ถึงตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง และพรรคการเมืองที่ได้นำเสนอนโยบายและแนวทางในการพัฒนาประเทศรวมถึงพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี แต่กระนั้นประชาชนในพื้นที่ก็มีได้ให้ความสนใจต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งทุกคนและทุกพรรคการเมือง โดยพบว่าในความเป็นจริงแล้วประชาชนในแต่ละพื้นที่ก็จะเลือกติดตามการหาเสียง การปราศรัยและการลงพื้นที่ของผู้สมัครเฉพาะที่ตนเองสนใจและให้ความสำคัญมากกว่า สิ่งที่น่าสนใจก็คือ การเลือกติดตามผู้สมัครและพรรคการเมืองผ่านสื่อโซเชียลมีเดียนั้นเป็นผลมาจากกระแสความนิยมที่มีต่อพรรคการเมืองและตัวผู้สมัครมากกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ

“ก็รู้แต่ว่า ...หาเสียงลงภาพข่าว ลงวิดีโอ ดูได้จากมือถือ คอมพิวเตอร์ แต่ก็ดูเฉพาะบางคน บางพรรคเท่านั้นแหละ จะให้ติดตามทุกพรรค ทุกคน (ผู้สมัคร) คงไม่ไหว ทุกคนลงข่าวแบบนั้นเหมือนกัน ก็จะเลือกติดตาม เลือกดูว่ามีอะไรน่าสนใจใหม่ ที่ดูๆ ติดตามก็เฉพาะผู้สมัครจากพรรคใหญ่ๆ ผู้สมัครก็ลงพื้นที่มานาน ค้นเคยด้วย เจอๆ บ่อยๆ ตามงาน (งานบวช งานบุญ งานแต่ง งานวัด ฯลฯ) คนอื่นๆ บางทีไม่น่าสนใจ พรรคอะไรก็ 모르 ทำอะไรมีผลงานอะไรมาบ้าง คนเป็นหัวหน้าพรรคเป็นใครยังไม่รู้เลย จะน่าสนใจ น่าติดตามได้อย่างไร บางทีที่ดูๆ ที่ติดตามพรรคใหม่ๆ นี้ก็เพราะเขาโดดเด่น น่าสนใจนโยบายที่หาเสียง...” (ชาติชาย อำนวยการ (นามสมมติ), การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มีนาคม 2562)

จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าแม้สื่อโซเชียลมีเดียจะมีบทบาทและมีความสำคัญในการหาเสียงของนักการเมืองและพรรคการเมืองในการทำความเข้าใจกับประชาชนถึงนโยบายที่นำเสนอ ความสำคัญของผู้สมัครที่พรรคนำเสนอ หากแต่สื่อโซเชียลมีเดียก็ไม่ได้มีอิทธิพลมากกว่าปัจจัยด้านตัวผู้สมัครและพรรคการเมืองดังปรากฏในผลการเลือกตั้ง 24 มีนาคม แต่กระนั้นก็ถือได้ว่าสื่อโซเชียลมีเดียได้มีอิทธิพลในการสื่อสารการเมืองระหว่างนักการเมือง พรรคการเมืองกับประชาชนมากขึ้นเป็นลำดับ ถือเป็นพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่สำคัญที่มีอาจจะเลยหรือมองข้ามความสำคัญแต่ประการใด

นอกจากนี้แล้วหากพิจารณาจากการเลือกตั้งนับจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญปี 2540 เป็นต้นมา ผลที่เกิดขึ้นในการเมืองว่าด้วยการเลือกตั้ง ส.ส.ในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีนั้นพบว่าการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตเป็นอย่างมาก กล่าวคือ การเปลี่ยนแปลงจากเลือกผู้สมัคร ส.ส. จาก “แบบตัวบุคคล” และ “เครือข่ายความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์” ไปสู่การตัดสินใจทางการเมืองที่เปิดกว้างมากขึ้น ด้วยการให้ความสำคัญกับการเลือกผู้สมัคร ส.ส. จากผลงาน หรือการทำงานในพื้นที่ เช่น ตำบล หมู่บ้านและอำเภอ และการสังกัดพรรคการเมือง อันเป็นผลจากการนำนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคไปปฏิบัติ และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ดีขึ้น โดยเฉพาะด้านการรักษาพยาบาล (อดีตกำนันแห่งหนึ่งในพื้นที่อำเภอห้วยกระเจา, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 8 กรกฎาคม 2562)

ในการเลือกตั้งปี 2550 และการเลือกตั้งปี 2554 ได้แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในความคิด ค่านิยม และความเชื่อทางการเมืองชัดเจนเมื่อผลการเลือกตั้งได้ตรอย้ำให้เห็นว่า “ตัวบุคคล” อันได้แก่ผู้สมัคร ส.ส. นั้นมิใช่จะได้รับการสนับสนุนด้วยการลงคะแนนเสียงให้โดยดี แม้ว่าจะมีความรู้จักมักคุ้นกันมานานผ่านบทบาทผู้นำท้องถิ่นในระดับตำบล หมู่บ้านในอดีตและต่อเนื่องด้วยกิจกรรมที่ผู้สมัคร ส.ส. ดำรงตำแหน่งเป็น ส.ส. ในขณะนั้นก็ตาม ผลงานหรือการทำงานในพื้นที่จึงเป็น “หัวใจหลัก” ในความสำเร็จทางการเมืองที่จะเกิดขึ้นในการเลือกตั้งแต่ละครั้ง จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงมิติด้านความเชื่อ ค่านิยมและความคิดทางการเมืองที่ว่าผู้สมัคร ส.ส. ต้องมีอิทธิพลการเมืองเป็นสำคัญ ในระดับที่สามารถเป็นที่พึ่งพาให้ความช่วยเหลือเมื่อประสบปัญหาความเดือดร้อน ดังคำอธิบายที่น่าสนใจดังนี้

“...ชาวบ้านเปลี่ยนแปลงไปมาก ความคิดเปลี่ยน วิธีคิดก็เปลี่ยน ไม่นั่นนอนเป็นของตายอีกแล้ว ใครคิดว่าชาวบ้านไม่เปลี่ยนอะไรเลย ประเภทที่ว่าเลือกเพราะเงินเพราะหวัคະแนน อันนี้ต้องคิดใหม่ ชาวบ้านเขาฉลาดกว่าเดิม เข้าใจการเมืองว่าเป็นสิทธิ เป็นอำนาจที่เขาจะตัดสินใจ หากไม่พอใจจริงๆ เขาก็ไม่เลือก” (ผู้นำชุมชนภาคประชาชนในเขตอำเภอเมืองกาญจนบุรี, การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 20 เมษายน 2562)

อย่างไรก็ตามภายใต้บริบทที่เปลี่ยนแปลงไปดังกล่าว ก็มีใ่ว่าจะไม่มีปัจจัยส่วนบุคคลเข้ามาเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งอยู่เลย ด้วยลักษณะของชุมชนหมู่บ้าน โดยเฉพาะวิถีชีวิตประจำวัน ความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาอาศัยหรือขอความช่วยเหลือจากผู้มีบารมีและอิทธิพลทางการเมืองหรือสังคมอยู่ และอาจกล่าวได้ว่ามีปรากฏให้พบเห็นอยู่บ่อยครั้ง ทั้งการขอความช่วยเหลือหรือสนับสนุนในการดำเนินการด้านกิจกรรมสาธารณะ หรือกล่าวอีกนัยก็คือ มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์เพื่อ “ประโยชน์ส่วนรวม” เช่น กิจกรรมด้านศาสนา วัฒนธรรม และงานด้านสาธารณะอันเกิดจากปัญหาการเกิดความทุกข์โทรมหรือเสียหาย โดยเฉพาะเส้นทางคมนาคม หรือถนนประจำหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ ปัญหาการขาดแคลนแหล่งน้ำ จึงต้องการให้นักการเมืองในพื้นที่ให้การช่วยเหลือ สนับสนุนเพื่อดำเนินการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

“...มันเป็นความจริง และเป็นความจำเป็น เพราะล่ำฟังผู้นำหมู่บ้าน กำนัน ธรรมดาๆ ย่อมเป็นเรื่องยากที่จะเข้าถึงผู้มีอำนาจในระบบราชการ ในการตัดสินใจดำเนินการ ให้คำแนะนำว่าต้องทำอะไร ระเบียบงาน เอกสาร วิธีการ ขั้นตอนต่างๆ ต้องอาศัยคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้อง (เจ้าหน้าที่รัฐ-ผู้เขียน) จริงๆ ไม่งั้นเมื่อเราเรื่องรวมกลุ่มกันทำ มีประชาชนเข้าชื่อจำนวนมาก ก็ยังยุ่งยากอยู่ดี ...ก็ต้องเข้าหา เพื่อขอให้ช่วยดำเนินการ ติดต่อกันพูดคุยให้ก็ยิ่งดี...” (ปรัชญา คำขำ (นามสมมติ), การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 มีนาคม 2562)

หากพิจารณาจากประเด็นดังกล่าว ชี้ให้เห็นว่ามีลักษณะเป็นการครอบงำภายใต้ระบบอุปถัมภ์ทางสังคมในระดับพื้นที่ จึงเป็นเรื่องยากที่จะปราศจากค่านิยมทางสังคมอย่างสิ้นเชิง แม้ว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงในหมู่ประชาชนจำนวนมากก็ตาม หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งเป็นผลจากการเปลี่ยนผ่านคนจากรุ่นหนึ่งสู่อีกรุ่นหนึ่ง การครอบงำทางความคิดจึงเป็นส่วนหนึ่งของสังคมการเมืองในบริบทชุมชนท้องถิ่น และแม้กระทั่งชุมชนขนาดใหญ่ในระดับชุมชนเมือง ทั้งนี้ในบริบทของพื้นที่ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ (patronage-client relations) ประกอบด้วย ผู้อุปถัมภ์ (patron) กับ ผู้รับอุปถัมภ์ (client) ผู้สมัคร ส.ส. ที่มีบทบาท อิทธิพลและบารมีทั้งในระดับท้องถิ่น ชุมชนในวงกว้างมักดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในหลากหลายรูปแบบมายาวนานซึ่ง

เป็นผลจากการวางแผนหรือแนวทางการหาเสียงล่วงหน้า นำมาสู่การเป็นเครือข่ายระหว่างผู้สมัครกับหัวหน้าคณะเนชั่นเชื่อมไปสู่ประชาชน (ปรีชา คุวินทร์พันธ์, 2554, หน้า 234-238) การมีอยู่ของเครือข่ายความสัมพันธ์ระหว่างนักการเมืองในการเลือกตั้ง 24 มีนาคม 2562 ในพื้นที่เลือกตั้งจังหวัดกาญจนบุรีไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่ หากแต่มีลักษณะที่เป็นพลวัตร มีทั้งการเปลี่ยนแปลงรูปแบบและวิธีการ ควบคุมผสมผสานไปกับวิธีการและรูปแบบการหาเสียงด้วยการสร้างกลุ่มเครือข่ายหัวหน้าคณะเนชั่นโดยเฉพาะในกลุ่มผู้นำหมู่บ้านหรือตำบล นอกจากนี้ยังมีความสัมพันธ์กับระบบราชการทั้งในระดับพื้นที่และอำเภอ ซึ่งแม้มิได้ปรากฏให้เห็นชัดในความสัมพันธ์ดังกล่าว หากแต่มิ่นัยยะที่สะท้อนให้เห็นถึงความมีอยู่จริงโดยการรับรู้ของคนในพื้นที่

กลุ่มเครือข่ายทางการเมือง: ความทันสมัย การพัฒนา และวัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชน

กลุ่มเครือข่ายการเมืองและขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของคนในจังหวัดกาญจนบุรีนั้นน่าจะมีประเด็นที่สนใจและศึกษาหลายประการหากพิจารณาจากประเด็นคณะเนชั่นเสียงที่พรรคการเมืองขนาดเล็กและเพ็งจะมีการจัดตั้งพรรคได้ไม่นาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “พรรคอนาคตใหม่” ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญและเกิดขึ้นในทุกจังหวัดของประเทศ ในกรณีพื้นที่เลือกตั้งจังหวัดกาญจนบุรีนั้น กระแสความนิยมและการสนับสนุนพรรคอนาคตใหม่นั้นปรากฏให้เห็นอย่างเด่นชัด ผ่านการพูดคุยของคนในชุมชนหมู่บ้านว่า หากต้องตัดสินใจลงคะแนนเสียงเลือกตั้งนั้น การจะเลือกพรรคอนาคตใหม่กับพรรคการเมืองอื่นๆ นั้นจะมีผลอย่างไรต่อการเปลี่ยนแปลงการเมืองในพื้นที่ทั้งในระดับเขตหรือระดับจังหวัด

“พรรคไทยรักษาชาติถูกยุบไปแล้ว จะเลือกพรรคไหนดี เลือกพรรคหรือเลือกคน จะเลือกพรรคอนาคตใหม่ก็ยังไม่เห็นหน้าค่าตา ผู้สมัครฯ เลย ไม่รู้จะทำยังไง ไว้ใจได้หรือเปล่านั้นจะทำงานได้ดี หากเปรียบเทียบกับผู้สมัครฯ พรรค... (ใหญ่) พรรครัฐบาล” (ป้าสาย หนองสาหร่าย (นามสมมติ), การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มีนาคม 2562)

“ช่วยแนะนำหน่อยจะเลือกพรรคไหนดี ไม่อยากเลือกแบบเดิมๆ ที่เคยเลือก
อยากเปลี่ยน...เขามีนโยบายพรรคอย่างไงนะ ดีหรือเปล่า ควรเลือกมากน้อยแค่ไหน...
มาช่วยแนะนำหน่อย (ป่าแดง ห้วยกระเจา (นามสมมติ), การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12
มีนาคม 2562)

คำอธิบายเหล่านี้สะท้อนให้เห็นข้อสงสัยที่มีอยู่ และเป็นสิ่งบ่งชี้หรือสัญญาณ
ทางการเมืองว่า (พวกเขา) ในฐานะประชาชนที่มีอำนาจทางการเมืองผ่านการเลือกตั้ง
ส.ส. นั้น พร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงการเลือก ส.ส. หากเห็นว่ามีความดีที่ดีกว่า หรืออย่าง
น้อยที่สุด ตัวเลือกตั้งกล่าวสามารถเป็นที่พึงได้ แม้ว่าจะยังคงไม่มีปรากฏผลการทำงาน
ด้วยการลงพื้นที่ก็ตาม แต่ด้วยกระแสความนิยม และนโยบายที่ถูกนำเสนอว่าจะ
เปลี่ยนแปลงสังคมดังกล่าว ทำให้เกิดความคิดที่เปลี่ยนแปลงไปจากกรอบการตัดสินใจ
แบบเดิม หรือการเลือกตัวบุคคลมากกว่าจะเลือกพรรคการเมือง

หากพิจารณาภายใต้วัฒนธรรมทางการเมืองและพัฒนาการเมืองในเมืองใน
มิติเกี่ยวกับความเข้าใจในแนวคิดประชาธิปไตย และอำนาจทางการเมืองของประชาชน
ในฐานะผู้อำนาจในการลงคะแนนเสียง พบว่าพฤติกรรม ความเชื่อ ค่านิยมและ
วัฒนธรรมทางการเมืองของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีในการเลือกตั้งมีนาคม 2562
นั้นมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตค่อนข้างมาก ประชาชนไม่ได้มีแนวคิดในลักษณะ
ผู้รับอุปถัมภ์อีกต่อไป หากแต่มีลักษณะที่เต็มไปด้วยวิธีการต่อรองโดยเฉพาะการต่อรอง
ด้านการนำนโยบายที่ได้หาเสียงมาปฏิบัติให้เป็นจริง โดยมีการเปรียบเทียบกับพรรค
การเมืองในอดีตที่นำนโยบายหาเสียงของพรรคการเมืองมาปฏิบัติ การอธิบายดังกล่าว
ได้รับการต่อยอดและย้ำเตือนผู้สมัคร ส.ส. คำพูดและป้ายโฆษณาหาเสียงเหล่านั้นเป็น
เสมือนสัญญาที่ได้ให้ไว้แล้วกับประชาชน ประเด็นดังกล่าวนี้สอดคล้องกับคำอธิบายของ
นิธิ เอียวศรีวงศ์ (2560) และสิทธิพันธ์ พุทธิพน (2555) ซึ่งเห็นว่าการเปลี่ยนแปลง
ดังกล่าวนี้เป็นผลมาจากความเข้าใจที่มามีความเป็นการเมืองที่มีมากขึ้นเป็นลำดับ และ
ปรากฏการณ์เหล่านี้นับเป็นพัฒนาการเมืองจากความทันสมัยไปสู่การเมืองที่
พัฒนา ด้วยประชาชนมีวัฒนธรรมทางการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเลือกตั้งในแต่
ละครั้ง ซึ่งสิ่งเหล่านี้เกี่ยวข้องกับปัจจัยสำคัญคือการเคลื่อนไหวทางสังคม และการ
พัฒนาเศรษฐกิจ ที่ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีการรับรู้ในความสำคัญของการมีส่วนร่วม

ทางการเมือง และการเรียนรู้ดังกล่าวเป็นผลต่อเนื่องจากเศรษฐกิจที่เติบโตและก้าวหน้ามากขึ้นเป็นลำดับเมื่อเปรียบเทียบกับอดีตที่ผ่านมา

โดยข้อเท็จจริงที่ปรากฏนั้นกลุ่มเครือข่ายการเมืองที่สนับสนุนและลงคะแนนเสียงให้กับพรรคอนาคตใหม่นั้นเป็นกลุ่มคนรุ่นหนุ่มสาวหรือคนรุ่นใหม่ที่ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในพื้นที่ของจังหวัดและรวมถึงการระดับชาติ หรือการเปลี่ยนแปลงพรรครัฐบาล นอกจากนี้แล้วผลคะแนนของผู้สมัครพรรคอนาคตใหม่ที่ได้รับอันปรากฏภายหลังการเลือกตั้งได้สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทและความสำคัญของกลุ่มขบวนการทางสังคมและการเมืองในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีได้เป็นอย่างดีแม้ว่าจะต้องปะทะ/ต่อสู้ (ทางการเมือง) กับผู้สมัครของพรรคพลังประชารัฐที่มีฐานเสียงสนับสนุนและเครือข่ายผู้นำในระดับอำเภอ ตำบล หมู่บ้านซึ่งครอบคลุมเขตเลือกตั้งในแต่ละเขตอย่างกว้างขวางก็ตาม รวมถึงผู้สมัครจากพรรคประชาธิปัตย์ และพรรคภูมิใจไทยที่ล้วนแล้วแต่มีภูมิหลังทางการเมืองทั้งจากการเคยเป็นอดีต ส.ส. และอดีตผู้นำ/ผู้บริหาร/สมาชิกองค์กรปกครองท้องถิ่น โดยมีกลุ่มเครือข่ายสนับสนุนที่กว้างขวางเช่นเดียวกับผู้สมัครฯ จากพรรคพลังประชารัฐ ทั้งนี้ก็ด้วยการมีเป้าหมายหรือความต้องการที่อยากจะมีทางเลือกใหม่เพื่อนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสังคม

รูปแบบและวิธีการหาเสียงในการเลือกตั้ง 24 มีนาคม

ลักษณะและรูปแบบตลอดจนวิธีการหาเสียงของพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง สามารถแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะ/รูปแบบหลัก ประกอบด้วย การปราศรัยใหญ่และการเปิดตัวผู้สมัคร การใช้รถขยายเสียง การใช้โปสเตอร์ ป้ายแนะนำตัวผู้สมัคร นโยบายของพรรคการเมือง (ป้ายคัทเอาต์) นามบัตรและแผ่นพับ การใช้สื่อโซเชียลมีเดีย การใช้หวัคแนน

ประการที่หนึ่ง การปราศรัยใหญ่และการเปิดตัวผู้สมัครฯ รูปแบบดังกล่าวนี้ถือเป็นเสมือนการเปิดตัวพรรคการเมืองในพื้นที่จังหวัด และการแสดงการสนับสนุนตัวผู้สมัครฯ อย่างเป็นทางการ เป็นสถานที่/เวทีสำหรับการประกาศนโยบาย ผลงานของพรรค จุดแข็ง จุดเด่นและข้อดี เป้าหมายทางการเมือง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองที่ประชาชนกำลังประสบ พร้อมเสนอแนวทางแก้ไขและพัฒนาภายใต้

ศักยภาพและขีดความสามารถของพรรค รวมถึงผู้สมัครฯ นอกจากนี้แล้วยังเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับผู้สมัครได้มีความมั่นใจในการดำเนินกิจกรรมหาเสียง รวมถึงความมั่นใจและความไว้วางใจที่นำมาสู่กำลังใจของบรรดากลุ่มผู้สนับสนุน หัวคะแนน และประชาชนที่ชื่นชอบและศรัทธาต่อพรรครวมถึงผู้สมัครอีกด้วย

ประการที่สอง การใช้รถขยายเสียง เป็นกลยุทธ์การหาเสียงของผู้สมัครฯ โดยรวมล้วนมุ่งเน้น “การเข้าถึงตัวประชาชน” หรือ “การเข้าถึงชาวบ้าน” รูปแบบที่ใช้เริ่มจากการใช้รถขยายเสียงประกาศ/ประชาสัมพันธ์ ทั้งนี้พรรคการเมืองขนาดใหญ่จะใช้จำนวนรถหลายคันเป็นขบวนแต่พรรคขนาดเล็กจะมีจำนวนรถที่ใช้หาเสียงน้อยกว่า การหาเสียงจะเคลื่อนที่ไปตามชุมชนขนาดใหญ่โดยเฉพาะพื้นที่ใจกลางชุมชน เป้าหมายแรกมักเป็นพื้นที่ดังตลาดสินค้าและตลาดสดเพราะมีผู้คนเข้ามาจับจ่ายซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค อาหาร เครื่องดื่ม เสื้อผ้า รวมถึงเครื่องมือและอุปกรณ์ทางการเกษตร ในขณะที่ผู้สมัครฯ และทีมงานบางส่วน หลังจากนั้นจึงเคลื่อนตัวออกไปตามชุมชนหมู่บ้านในรัศมีโดยรอบที่สามารถเดินทางได้ภายในหนึ่งวัน

รูปแบบและวิธีการนี้ ประกอบด้วย (1) การใช้หัวหน้าพรรคและคณะกรรมการบริหารพรรค รวมถึงผู้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักของประชาชนเป็นผู้นำในการหาเสียง เพื่อแนะนำตัวผู้สมัครฯ โดยนำเสนอนโยบาย ผลงานรวมถึงคุณสมบัติของผู้สมัครฯ เป้าหมายสำคัญนั้นต้องการให้ประชาชนในพื้นที่สนใจและมีความไว้วางใจต่อพรรคฯ และผู้สมัครฯ สำหรับการทำงานที่จะเกิดขึ้นหากได้รับการเลือกตั้ง สิ่งที่ได้จากรูปแบบการหาเสียงดังกล่าวนี้คือ เป็นการแสดงถึงความจริงใจที่พรรคการเมืองมีต่อประชาชนในพื้นที่ โดยเฉพาะการลงพื้นที่ของหัวหน้าพรรคและแกนนำคนสำคัญของพรรค (2) ผู้สมัครฯ เป็นผู้ดำเนินการหาเสียงเป็นหลักในพื้นที่ การใช้รูปแบบนี้ผู้สมัครฯ จะทำการขึ้นรถกระจายเสียงปราศรัย แนะนำตัวเอง นโยบายและผลงานของพรรค สิ่งที่จะทำและได้ทำมาแล้วในพื้นที่ (3) หัวคะแนนและรถกระจายเสียงวิ่งประชาสัมพันธ์แนะนำตัวผู้สมัครฯ พรรคและนโยบายของพรรค รวมถึงผลงานทั้งในระดับประเทศและระดับพื้นที่

วิธีการหาเสียงในลักษณะและรูปแบบดังกล่าวผู้สมัครฯ มักใช้แนวทางนี้เป็นส่วนใหญ่ด้วยทำให้สามารถเข้าถึงชาวบ้านได้ครอบคลุมพื้นที่เขตเลือกตั้งของตนได้

มากกว่ารูปแบบการเสียงอื่นๆ ทั้งรูปแบบการหาเสียงด้วยการเปิดเวทีปราศรัยใหญ่ และเวทีปราศรัยย่อย การติดตั้งป้ายพรรคขนาดใหญ่เพื่อแสดงนโยบายพรรค การติดตั้งป้ายแนะนำตัวขนาดเล็ก การใช้แผ่นพับ เอกสาร รวมถึงการลงพื้นที่แนะนำตัว บอกกล่าว/อธิบายนโยบายพรรค ผลงานและแนวทางการทำงาน ซึ่งรูปแบบหลังนี้ต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการลงพื้นที่ ทำให้เป็นเรื่องยากมากที่จะทำได้ได้ครอบคลุมพื้นที่เลือกตั้ง

ประการที่สาม การใช้สื่อโซเชียลมีเดีย นับเป็นรูปแบบการสื่อสารที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนในยุคปัจจุบันอย่างแท้จริง เป็นผลมาจากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งมือถือหรือโทรศัพท์เคลื่อนที่ประเภทต่างๆ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะและโน้ตบุ๊ก การสื่อสารการเมืองผ่านสื่อโซเชียลมีเดียดังกล่าวเป็นช่องทางสำคัญในการสร้างการรับรู้ การตระหนักรู้ การรับทราบข้อมูลข่าวสารการเคลื่อนไหวของพรรคการเมือง นโยบายพรรค ผลงานพรรค รวมถึงอุดมการณ์ทางการเมือง เช่นเดียวกับบรรดาผู้สมัครในเขตเลือกตั้งต่างๆ ล้วนแล้วแต่นำสื่อโซเชียลมีเดียมาใช้ทั้งสิ้น การเข้าถึงข้อมูลที่สะดวกและรวดเร็วและง่ายนั้นทำให้ประชาชนมีทางเลือกในการติดตามการหาเสียงของผู้สมัครและพรรคการเมือง รวมถึงกระแสความนิยมที่มีต่อทั้งพรรคการเมืองและผู้สมัคร ในพื้นที่เลือกตั้งจังหวัดกาญจนบุรีนั้นรูปแบบที่พรรคการเมืองและผู้สมัครเลือกใช้ส่วนใหญ่แล้วมุ่งเน้นการตอกย้ำนโยบายของพรรคและเป้าหมายในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองหากได้รับการเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามสำหรับแม้ว่าสื่อโซเชียลมีเดียจะเข้าถึงและมีประชาชน/ชาวบ้านติดตามเป็นจำนวนมากในระดับตำบลหมู่บ้าน หากแต่ก็ยังคงมีความต้องการให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งลงพื้นที่ รวมถึงการมีหวัคະແນນเข้ามาหาเสียง อธิบายถึงนโยบาย ผลงาน ทั้งนี้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจที่จะลงคะแนนเสียง ดังคำพูดที่ว่า “ก็เห็นผู้สมัครฯ ส่วนใหญ่ปรากฏตามสื่อเฟซบุ๊ก สื่อทีวีหลัก รถวิ่งกระจายเสียง ป้ายโปสเตอร์ ป้ายคัดเอาต์ แต่ไม่มีเลย ยังไม่ลงพื้นที่เลย ก็ยังตัดสินใจไม่ถูก ก็เห็นมีแต่หวัคະແນນ (ผู้...) มาบอก มาขอคะแนนให้คนโน้น คนนี้... ก็ยังไม่ตัดสินใจ ค่อยถึงใกล้วันแล้วค่อนข้างอีกที...” (ปรีชญา คำขำ (นามสมมติ), การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 4 มีนาคม 2562)

“จะให้เราเลือก ก็ต้องลงมาบอก มากล่าว มาให้เห็นบ้างก็จะดี ไม่ใช่มีแต่สื่อในทีวี ในโทรศัพท์ มันก็ตีหอก ทำให้รู้ว่า มีคุณสมบัติอะไรให้ต้องเลือก รู้ว่านโยบายเป็นยังไง แต่ก็อย่างว่า มันต้องลงมาพื้นที่ ลงมาบ่อยๆ ยิ่งดี จะได้ว่าจริงใจในการพัฒนาพื้นที่หมู่บ้านตำบลเรามากน้อยแค่ไหน...” (สมศักดิ์ อำนาจ (นามสมมติ), การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มีนาคม 2562)

ประการที่สี่ การใช้โปสเตอร์ ป้ายแนะนำตัวผู้สมัคร นโยบายของพรรคการเมือง (ป้ายคัทเอาต์) นามบัตรและแผ่นพับ สำหรับ “แผ่นพับ” เป็นรูปแบบดั้งเดิมที่นิยมใช้ในอดีต หากแต่ปัจจุบันปริมาณ/จำนวนมีลักษณะที่ลดลงเมื่อเปรียบกับการเลือกตั้งครั้งที่ผ่านมา อันเนื่องมาจากรูปแบบและเทคโนโลยีการสื่อสารมีความทันสมัยมากขึ้น โดยเฉพาะความก้าวหน้าด้านโซเซียลมีเดีย อย่างไรก็ตามทั้งแผ่นพับโปสเตอร์ และป้ายแนะนำตัวผู้สมัคร นโยบายพรรคการเมือง นามบัตรและแผ่นพับก็ยังคงมีความสำคัญ ภูมิ “โปสเตอร์ แผ่นพับและนามบัตร” นั้นสามารถใช้กระจายถึงประชาชนและพื้นที่ได้มาก ที่สำคัญชาวบ้าน/ประชาชนสามารถรับแจกจากผู้สมัคร หักคะแนนรวมถึงเพื่อนฝูงนำพกติดมือกลับบ้านได้โดยสะดวก สามารถหาข้อมูลด้วยการอ่านเพื่อทำความเข้าใจคุณสมบัติผู้สมัคร นโยบายพรรคและผลงานได้ตลอดเวลา ถือเป็นหนึ่งช่องทางสื่อสารที่สำคัญโดยเฉพาะพื้นที่ตำบลหมู่บ้านที่ห่างไกล ซึ่งการเดินทางของผู้สมัครและพรรคเข้าถึงพื้นที่ได้ยากและมีเวลาลงพื้นที่อันจำกัด ขณะที่ “ป้ายคัทเอาต์” หรือ “ป้ายแนะนำตัวผู้สมัคร นโยบายพรรคการเมือง” นั้นถือเป็นรูปแบบที่นิยมและจำเป็นต้องมี เพราะสามารถสื่อสารกับประชาชนได้ครอบคลุมพื้นที่เลือกตั้ง มีข้อดีหลายประการโดยเฉพาะการสื่อสารกับประชาชนในการรับรู้และตระหนักรู้ในสิ่งที่เป็นนโยบายหลัก/สำคัญของพรรคการเมือง ผลงานของพรรคและคุณสมบัติของผู้สมัคร นอกจากนี้ป้ายคัทเอาต์ยังช่วยในการตอกย้ำถึงบรรดาผู้สมัครของพรรคและนโยบายของพรรคการเมืองได้ตลอดเวลาที่ประชาชนเดินทางผ่าน พื้นที่ติดตั้งป้ายคัทเอาต์นับว่ามีผลต่อเป้าหมายสำหรับการสื่อสารกับประชาชน ดังนั้นพื้นที่ที่บรรดาผู้สมัครและพรรคการเมืองนิยมติดตั้งมักเป็นสี่แยกไฟแดง และริมถนนที่อยู่ในพื้นที่ใกล้ชุมชน รวมถึงปากทางเข้าหมู่บ้านหรือชุมชน อย่างไรก็ตามแม้ว่าสำนักงานเลือกตั้ง (กกต.) จังหวัดกาญจนบุรี และ กกต. เขตพื้นที่จะกำหนดพื้นที่ติดตั้งไว้ให้

ซึ่งก็มีข้อดีอยู่มาก หากแต่ในความเป็นจริงการติดตั้งป้ายคัทเอาต์ของผู้สมัครและพรรค ก็ยังมีปรากฏในพื้นที่ต่างๆ ในทุกเขตเลือกตั้ง ในขณะที่การปฏิบัติตามกฎระเบียบในกรณีป้ายคัทเอาต์สำหรับโฆษณาและประชาสัมพันธ์พรรคการเมืองและตัวผู้สมัครนั้น พรรคการเมืองจะมุ่งเน้นการกำกับดูแลและควบคุมขนาดของป้ายอย่างเคร่งครัด ด้วยการจัดทำป้ายของผู้สมัครเองเพื่อมิให้เกิดความผิดพลาดและหมิ่นเหม่ต่อการทำผิดระเบียบของ กกต.

ประการที่ห้า การใช้หวัคະແນ นับเป็นรูปแบบการหาเสียงที่นิยมใช้และมีผลต่อชัยชนะในการเลือกตั้งโดยเฉพาะในระบบเขตเลือกตั้งมากที่สุด ด้วยเหตุผลสำคัญคือการเข้าถึงประชาชนหรือชาวบ้านได้ดีกว่าวิธีการ/รูปแบบการหาเสียงอื่นๆ ระบบหวัคະແນถือเป็นหนึ่งในระบบการอุปถัมภ์ของการเมืองไทยในทุกระดับ ซึ่งสามารถประเมินถึงโอกาสในชัยชนะที่จะเกิดขึ้นได้ค่อนข้างมาก ความสำคัญของการใช้หวัคະແນในการหาเสียงในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีก็อาจไม่แตกต่างจากพื้นที่จังหวัดอื่นๆ หวัคະແນส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มผู้นำชาวบ้านในระดับหมู่บ้านและตำบล ซึ่งผู้สมัครฯ ที่เป็นอดีต ส.ส. เดิมนั้นมีความได้เปรียบในแง่เป็นอย่างมาก เพราะมีความสนิทสนมคุ้นเคยรวมถึงเป็นที่ไว้วางใจระหว่างผู้สมัครฯ กับหวัคະແນ โดยเฉพาะบรรดากำนัน ผู้ใหญ่บ้าน รวมถึงผู้นำชุมชน/หมู่บ้าน นอกจากนี้แล้วการย้ายสังกัดพรรคการเมืองไปสังกัดพรรคการเมืองที่เป็นที่ทราบ/รู้กันดีทั่วไปว่าเป็นพรรครัฐบาลสนับสนุนนั้นยังทำให้ได้รับความร่วมมือ/สนับสนุนจากบรรดาผู้นำในกลุ่มข้าราชการในพื้นที่เป็นอย่างมาก การดำเนินกิจกรรมทาง

การเมืองของบรรดาหวัคະແນจึงมีความมั่นใจว่าจะได้รับการดูแลและไม่ถูกเจ้าหน้าที่รัฐในพื้นที่เข้ามาดำเนินการใดๆ เพื่อสร้างความหวั่นเกรงในผลกระทบที่จะเกิดขึ้น หากการดำเนินกิจกรรมหาเสียงหมิ่นเหม่หรือเสี่ยงต่อการกระทำที่อาจผิดระเบียบหรือกฎเกณฑ์การหาเสียงที่กำหนด ดังคำอธิบายของผู้ใหญ่บ้านและอดีตสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรี (การสัมภาษณ์ส่วนบุคคล, 12 มีนาคม 2562) ที่ว่า

“ไม่มีหวัคะแนน ไม่มีคนในหมู่บ้านที่ช่วยหาเสียง ใช้แต่รถวิ่งกระจายเสียง แล้วลงมาพบ มาหาชาวบ้านบ้านตามรายทางในหมู่บ้านหรือชุมชน เป็นเรื่องยากมากที่ชาวบ้านจะลงคะแนนให้ ดูตัวอย่าง... (คนที่เขื่อนอดีต ส.ส.) เขามีหวัคะแนนใหญ่เลย เป็นผู้นำ... มีระบบ มีวิธีการว่าขอคะแนนหมู่บ้านนี้ โชนนี้เท่าไร ขอตัวเลข (คะแนน) จากผู้นำหมู่บ้าน เหล่านี้ล้วนมาจากการทำงานในพื้นที่มานาน และต้องวางแผนล่วงหน้าเป็นขั้นเป็นตอนชัดเจน นอกจากนี้การจะมีหวัคะแนนที่ไวใจได้ผู้สมัครต้องมี บารมี มีผูกพัน ความสัมพันธ์คุ้นเคยกันมาก่อน อยากรมากที่จะทำได้ในช่วงเวลาสั้นๆ เดือนสองเดือน...”

การใช้ระบบหวัคะแนนดังกล่าวนี้มีผลต่อการคาดการณ์คะแนนล่วงหน้าค่อนข้างมาก แต่ก็ขึ้นอยู่กับว่าสามารถควบคุมสถานการณ์หรือปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของชาวบ้านในพื้นที่ก่อนการเลือกตั้งในช่วงวันสุดท้ายของการลงคะแนนเสียงได้หรือไม่ ระบบหวัคะแนนจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดในระบบการเลือกตั้งโดยเฉพาะพื้นที่ระดับหมู่บ้านและชุมชน ซึ่งเกี่ยวพันกับปัจจัยเงินสนับสนุนเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งรูปแบบเฉพาะหน้าและรูปแบบที่ซับซ้อน สำหรับค่าใช้จ่ายเฉพาะหน้านั้นบรรดาหวัคะแนนจำเป็นต้องมีเงินเพื่อใช้จ่ายเพื่อดูแลบรรดาผู้สนับสนุนและประชาชนในหมู่บ้าน อาทิ ค่ากาแฟ เครื่องดื่มชูกำลัง บุหรี่หรือแม้แต่เหล้า (ขาว/เหล้าสี) หรือเบียร์ซึ่งชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรมักนิยมดื่มกินเล็กน้อย ทั้งก่อนลงทำงานในไร่นาหรือสวนของตน หรือแม้การรับจ้างทำงานให้เป็นประจำหรือบางครั้ง บางครา หวัคะแนนในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการสร้างความผูกพัน ความเชื่อใจและไว้วางใจ โดยเฉพาะความเชื่อใจในการทำตามสิ่งที่หวัคะแนนขอร้อง/ขอให้ช่วยลงคะแนนให้กับนักการเมือง/ผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ตนเอง (หวัคะแนน) ให้การสนับสนุน (ดูตาราง 3 ประกอบ)

ตาราง 3 แสดงระดับความสำคัญของรูปแบบ วิธีการและลักษณะการหาเสียง 24 มีนาคม

ประเภท	ระดับความสำคัญ	หมายเหตุ
1. ระบบห้วคະແນ	*****มากที่สุด	มีผลต่อโอกาสชนะการเลือกตั้งมากที่สุด ด้วยมีความสัมพันธ์กับคนในพื้นที่อย่างแน่นแฟ้นและลึกซึ้ง รวมถึงเป็นที่รู้จักมักคุ้น/คุ้นเคย ivoangใจกัน
2. การลงพื้นที่หาเสียงในชุมชนหมู่บ้าน	****มาก	แสดงถึงความจริงใจต่อประชาชนในพื้นที่ที่แท้จริงทั้งเพื่อนำเสนอ/อธิบาย/ทำความเข้าใจในนโยบายของพรรค การเข้าถึงผู้นำชุมชนหมู่บ้านและห้วคະແນของตนเอง ทำให้เกิดความเชื่อมั่นและ ivoangใจระหว่างผู้สมัคร พรรคฯ และผู้นำชุมชน
3. การใช้สื่อโซเชียลมีเดีย	****มาก	เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายคนรุ่นใหม่/ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกและช่องทางการสื่อสารที่รวดเร็ว เปิดกว้าง รวมถึงประชาชนทั่วไปที่นิยมติดตามข้อมูลข่าวสารผ่านโซเชียลมีเดีย
4. การปราศรัยใหญ่และเปิดตัวผู้สมัคร	***ปานกลาง	มีความจำเป็นและสำคัญที่แสดงถึงความจริงใจ/ตั้งใจของพรรค การอธิบายนโยบายพรรค และสนับสนุนผู้สมัครของพรรคอย่างจริงจังเปิดเผย ทำให้ผู้สมัคร ห้วคະແນ เครือข่ายรวมถึงประชาชนที่สนับสนุนพรรคมีความเชื่อมั่นและแรงใจในการหาเสียงและช่วยสนับสนุน
5. การใช้โปสเตอร์ ป้ายแนะนำตัวผู้สมัคร นโยบายของพรรค การเมือง (ป้ายคัทเอาท์) นามบัตรและแผ่นพับ	***ปานกลาง	สื่อสารข้อมูล ข่าวสารเพื่อสร้างการรับรู้ การตระหนัก การจดจำ ทั้งต่อนโยบายพรรคและผู้สมัครในเขตพื้นที่

ระบบการเลือกตั้ง “จัดสรรปันส่วนผสม” กับการปรับตัวและกลยุทธ์ทางการเมือง ในการเลือกตั้ง

ในการส่งผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคการเมืองจังหวัดกาญจนบุรี มีจำนวนรวมทั้งสิ้น 34 พรรคการเมือง มี 17 พรรคการเมืองส่งผู้สมัครครบทั้ง 5 เขตเลือกตั้ง แสดงให้เห็นถึงเป้าหมายทางการเมืองของแต่ละพรรคฯ ได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ผลจากรูปแบบและระบบการเลือกตั้งที่ออกแบบมาใหม่หลังประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560 โดยเฉพาะกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งของคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) มีเป้าหมายสร้างระบบหลายพรรคการเมือง ทั้งนี้ ด้วยผลของการออกแบบระบบการเลือกตั้งที่เรียกว่า “ระบบแบ่งสรรปันส่วนผสม” (ระบบและรูปแบบการเลือกตั้งโดยเฉพาะการคิดจำนวน ส.ส. ที่พึงมีดังกล่าวนำมาสู่ข้อได้เปรียบและข้อถกเถียงจำนวนมากของสังคมทั้งในกลุ่มนักวิชาการ พรรคการเมืองและประชาชนจำนวนมาก หากแต่ กกต. และคณะผู้ร่างกฎหมายเลือกตั้งดังกล่าว รวมถึงกลุ่มผู้สนับสนุนให้ความเห็นว่า เป็นระบบที่เหมาะสมและช่วยรักษาอำนาจทางการเมืองของประชาชน โดยอธิบายว่าจะทำให้ทุกคะแนนเสียงของประชาชนนั้นไม่ตกน้ำหรือไม่สูญเปล่า เหมือนกับที่ปรากฏในระบบการเลือกตั้งในอดีตที่ผ่านมา) กล่าวคือ แบ่งออกเป็นระบบการเลือก ส.ส. เขต ในรูปแบบเขตเดียวเบอร์เดียวและบัตรเดียว ขณะเดียวกันก็กำหนดให้นำคะแนนที่ประชาชนลงคะแนนไปคิดจำนวน ส.ส. ที่พึงมีของแต่ละพรรคการเมือง แล้วจึงคำนวณสัดส่วน ส.ส. ในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองที่ได้จัดทำและยื่นไว้ต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ในวันสมัครรับเลือกตั้ง รูปแบบการคิดคะแนนและจำนวน ส.ส. ดังกล่าวจึงมีผลต่อจำนวน ส.ส. ของพรรคและระบบพรรคการเมืองอันแตกต่างจากรูปแบบและระบบการเลือกตั้งในอดีต พรรคการเมืองขนาดใหญ่แต่ละพรรคจึงพยายามที่จะหาทางออกเพื่อรองรับหลักการและแนวคิดของระบบการคิดคะแนนและจำนวน ส.ส. ที่พึงมีดังกล่าว นำไปสู่การใช้กลยุทธ์การแยกตัวจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่ของกลุ่มตนเอง และสร้างเครือข่ายระบบพรรคการเมืองขนาดเล็ก ด้วยทุกคะแนนเสียงมีผลต่อจำนวน ส.ส. ในระบบบัญชีรายชื่อเป็นอย่างมากนั่นเอง

การมีผู้สมัครรับเลือกตั้ง ส.ส. จำนวนมากในแต่ละเขตเลือกตั้งดังกล่าวส่งผลต่อทั้งพรรคการเมือง ผู้สมัคร ส.ส. และประชาชนในพื้นที่ แม้จะดูเหมือนว่าจะเป็นประโยชน์ต่อประชาชนที่จะมีตัวเลือกที่มากทั้งในแง่นโยบายของพรรคการเมือง และการเสนอแนวทางการทำงานของตัวผู้สมัครฯ หากขณะการเลือกตั้ง อันเป็นเสมือนสัญญาณประชาคมที่ไหว้ต่อประชาชนในพื้นที่เลือกตั้งก็ตาม โดยจำนวนผู้ลงรับสมัครฯ ที่มากดังกล่าวได้ทำให้เกิดการแข่งขันหาเสียงด้วยรูปแบบและวิธีการในพื้นที่ชุมชนหมู่บ้านที่หลากหลาย เกิดระบบการสร้างกลุ่มหัวคะแนนที่ทับซ้อนและมีแนวโน้มจะสร้างความขัดแย้งของคนในพื้นที่ค่อนข้างมาก เพราะผู้สมัครรับเลือกตั้งฯ แต่ละคนย่อมมีกลุ่มเครือข่ายผู้สนับสนุนของตนทั้งสิ้น การยื้อแย่งแข่งขันหัวคะแนนและพวกพ้องจึงเกิดขึ้นและนำมาสู่ความไม่ไว้วางใจของกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่ นอกจากนี้แล้วด้วยระดับการเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงและมีระบบการคำนวณ ส.ส. ใหม่ รวมถึงข้อกำหนดและเงื่อนไขการหาเสียงทำให้ประชาชนมีความสับสนเพราะมีความยุ่งยากต่อการทำความเข้าใจได้ทั้งหมด

บทบาทสถานะการเป็นสถาบันของพรรคการเมือง: ผลต่อการเลือกตั้ง

หลักการว่าด้วยความ เป็นสถาบันทางการเมือง (political institutionalization) สะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการและระบบของพรรคการเมืองทั้งในด้านการเป็นที่รวมของคนหรือกลุ่มบุคคลที่มีค่านิยม ความคิดความเชื่อ อุดมการณ์ รวมถึงเป้าหมายทางการเมืองในลักษณะเดียวกันหรือเป็นไปในทางเดียวกันจนนำมาสู่การร่วมมือ/รวมพลังในการทำงานการเมือง นอกจากนี้ยังรวมถึงเป้าหมายในผลประโยชน์หรือความต้องการทางการเมือง นำมาสู่การผลิต/สร้างนโยบาย การคัดสรรหรือเลือกสรรบุคคลที่จะบริหารจัดการพรรคการเมือง คัดเลือกบุคคลเพื่อเป็นตัวแทนพรรคในการลงสมัครรับเลือกตั้ง พรรคการเมืองที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นพรรคที่มีความเป็นสถาบันทางการเมืองสูงจึงต้องมีองค์ประกอบดังกล่าวเป็นพื้นฐาน ทั้งนี้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กำหนดกระบวนการสรรหาผู้สมัครรับเลือกตั้งของพรรคด้วยวัตถุประสงค์ต้องการให้สมาชิก

พรรคมีส่วนร่วมในกระบวนการกำหนดนโยบายและการคัดเลือกผู้สมัคร ส.ส. ของพรรคโดยไม่ถูกรอบงำ/ชี้นำโดยบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกพรรคและเพื่อกำกับดูแลมิให้สมาชิกพรรคการเมืองทำการฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายเลือกตั้ง โดยหลักเกณฑ์การส่งผู้สมัคร ส.ส. ต้องดำเนินการ (1) พรรคการเมืองที่ส่งผู้สมัคร ส.ส. แบบแบ่งเขตเลือกตั้งใด ต้องมีสาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัดนั้น (พ.ร.บ. ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 47 วรรค 1, 2) (2) การส่งผู้สมัคร ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อให้พรรคการเมืองจัดทำบัญชีรายชื่อเพื่อส่งให้สาขาพรรคการเมืองหรือตัวแทนพรรคการเมืองประจำจังหวัด ให้คำนึงถึงผู้สมัครรับเลือกตั้งจากภูมิภาคต่างๆ และมีความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงด้วย (ในหลักเกณฑ์ยังกำหนดให้คณะกรรมการสามารถกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำของผู้สมัครชายหญิงที่พรรคการเมืองต้องส่งรับเลือกตั้งด้วยได้ โดยการคำนึงสัดส่วนชายหญิงดังกล่าว หากพรรคการเมืองไม่อาจส่งผู้สมัครตามอัตราส่วนได้ให้แจ้งเหตุผลให้ประชาชนทราบเป็นการทั่วไปก่อนวันรับสมัครเลือกตั้ง (มาตรา 48 วรรค 1, 2) (3) ในการเลือกตั้งทั่วไป การส่งผู้สมัคร ส.ส.แบบแบ่งเขตและแบบบัญชีรายชื่อ ต้องดำเนินการสรรหาตามวิธีการกฎหมายพรรคการเมืองโดยเฉพาะมาตรา 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56 และ 57 (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560, หน้า 15-19; อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า, 2560, หน้า 6)

สำหรับการนาระบบไพรมารีโหวตมาใช้มีเป้าหมายเพื่อการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและการให้สมาชิกพรรคมีส่วนร่วมทางการเมืองในการสรรหา/คัดเลือกผู้สมัครอันเป็นเป้าหมายในการให้มาซึ่งนักการเมืองที่มีคุณภาพแต่เมื่อพิจารณาจากเงื่อนไขเวลาและปัจจัยแวดล้อมต่างๆ แล้วย่อมเป็นเรื่องที่ต้องใช้เวลาในการพัฒนาพรรคการเมืองไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมืองที่แท้จริง สรุปได้ว่าการเลือกตั้งครั้งนี้เน้นพรรคการเมืองไทยโดยส่วนใหญ่ยังอยู่ช่วงเริ่มต้นในการพัฒนาไปสู่ความเป็นสถาบันทางการเมือง หรือกล่าวได้ว่าพรรคการเมืองในการเลือกตั้ง 24 มีนาคม มี

ลักษณะที่เป็นพรรคการเมืองที่ทันสมัย (political modernization) มากกว่าที่จะเข้าสู่การเป็นสถาบันการเมือง (political institutionalization) กล่าวคือ แม้จะมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยส่วนงานที่รับผิดชอบภายในพรรคเป็นหน่วยย่อยๆ และกระจายไปตามพื้นที่ระดับเขตจังหวัดหรือแม้กระทั่งเขตเลือกตั้งในระดับอำเภอ แต่กระบวนการในการดำเนินงานแม้จะมีการกำหนดไว้ที่ชัดเจนแต่ในทางปฏิบัติก็ยังไม่มีความมากนัก โดยเฉพาะในระดับพื้นที่เลือกตั้ง

เมื่อพิจารณาถึงบทบาทและความเป็นสถาบันการเมืองของพรรคการเมืองจึงยังคงไม่อาจกล่าวได้ว่ามีผลต่อการเลือกตั้งในพื้นที่จังหวัดกาญจนบุรีมากเท่าใดนัก สิ่งที่ปรากฏนั้นพบว่าพรรคการเมืองที่ได้รับคะแนนนิยมหรือได้รับการคะแนนเสียงในระดับสูงนั้นมาจากปัจจัยด้านตัวผู้สมัครฯ และปัจจัยด้านนโยบายของพรรคการเมือง โดยเฉพาะตัวบุคคลที่เป็นระดับแกนนำพรรคเป็นสำคัญ นำมาสู่การสร้างกระแสความนิยม หรือที่เรียกว่าการตลาดทางการเมืองซึ่งผลต่อการคะแนนเสียงของประชาชนในเขตเลือกตั้งต่างๆ ทั้งนี้ปัจจัยด้านพื้นที่และเครือข่ายหัวคะแนนในระบบอุปถัมภ์ยังคงมีอิทธิพลสูงต่อการเลือกตั้ง

การอภิปรายผล

ผลการศึกษาการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชนจังหวัดกาญจนบุรีในการเลือกตั้ง 24 มีนาคมนั้นมีประเด็นที่สำคัญคือ การเลือกตัวบุคคลและพรรคการเมือง โดยที่ตัวบุคคลนั้นเป็นปัจจัยแรกๆ ที่ประชาชนให้ความสำคัญ ในขณะที่ตัวพรรคนั้นเป็นผลจากนโยบายที่ได้รับการนำเสนอต่อประชาชนหรือนโยบายที่ใช้หาเสียง ในประเด็นการเลือกตัวบุคคลนั้นสัมพันธ์กับระบบอุปถัมภ์ และระบบเครือข่ายทางการเมืองของนักการเมืองที่มีต่อพื้นที่เลือกตั้ง รวมถึงกลยุทธ์และวิธีการที่ใช้ในการหาเสียง ความสัมพันธ์ดังกล่าวเป็นลักษณะที่พบได้ทั่วไปในสังคม เป็นลักษณะเชิงเหตุผลในมิติที่เชื่อมโยงกับวิถีชีวิตของประชาชน มิติดังกล่าวนี้สอดคล้องกับงานศึกษาหลายชิ้นเช่นงานของ Norman Jacob (1971) เรื่อง Modernization without development: Thailand as an Asian case study และผลการวิจัยเรื่องนักการเมืองถิ่นจังหวัดขอนแก่น ของ นิพนธ์ โชะเฮง (2560) ซึ่งพบว่า นักการเมืองใช้ประโยชน์ทาง

ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยผ่านระบบอุปถัมภ์และเครือข่ายผู้นำท้องถิ่น ทั้งกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน (อสม.) สถาบันการศึกษา ศาสนา และใช้ประโยชน์จากความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับกลุ่มข้าราชการและพัฒนาเปลี่ยนแปลงสู่ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างแบบใหม่ภายใต้ความเป็นประชาธิปไตยโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนปรากฏผ่านการที่นักการเมืองและพรรคการเมืองสร้างผลงาน/ดำเนินกิจการทั้งในด้านนโยบายและโครงการเพื่อตอบสนองต่อประชาชนที่มากขึ้นเป็นลำดับและมักถูกเรียกว่าประชานิยมรวมถึงตลาดการเมือง และสอดคล้องกับงานของ กฤษณา ไวรสารวง (2555) เรื่องนักการเมืองถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม และงานของ กรวิทย์ เกษกลาง (2555) เรื่องนักการเมืองถิ่นจังหวัดกระบี่

นอกจากนี้ แม้ว่าระบบอุปถัมภ์และเครือข่ายของนักการเมืองจะมีผลต่อการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนก็ตาม หากแต่การเปลี่ยนแปลงในค่านิยม แนวคิด ความเชื่อทางการเมือง รวมถึงพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรีก็มีมากด้วยเช่นกัน ดังจะพบว่าการเลือกนักการเมืองและพรรคการเมืองนั้น มีเหตุผลหรือความเป็นเหตุเป็นผลทางการเมืองในตัวของตัวเองโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยด้านผลประโยชน์อันเกิดจากเลือกตั้งนักการเมืองและพรรคการเมือง พฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งจึงมิได้ดำรงอยู่เฉพาะเพียงระบบอุปถัมภ์และเครือข่ายทางการเมืองของนักการเมือง สิ่งดังกล่าวชี้ให้เห็นว่า ผลงานของนักการเมืองและพรรคการเมือง รวมถึงค่านิยมและอุดมการณ์ทางการเมืองของประชาชนก็มีการเปลี่ยนแปลงมากขึ้น เป็นความเข้าใจที่มีต่อมิติการเมืองว่าการเมืองนั้นเกี่ยวข้องและเป็นผลประโยชน์ของประชาชนอย่างไร สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นความเข้าใจในมิติอำนาจของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง เหตุผลในการตัดสินใจทางเมืองจึงเกี่ยวข้องสิทธิและอำนาจในการเลือกตั้ง สามารถอธิบายภายใต้แนวคิดการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผลของ จอน เอลเตอร์ (ไชยยันต์ ไชยพร, 2560) และการตัดสินใจเลือกของส่วนรวม (อนุสรณ์ ลิ้มมณี, 2545) ซึ่งอธิบายว่าการตัดสินใจเลือกของประชาชนในทางการเมืองนั้นมาจากการเรียนรู้บทบาท สถานะการเมืองระหว่างตัวนักการเมือง พรรคการเมือง และรัฐบาล ที่ดำรงอยู่ในฐานะผู้ผลิตสินค้าและบริการสาธารณะผ่านนโยบายที่ใช้ในการหาเสียงของพรรคการเมืองและนักการเมือง รวมถึงผลการบริหารงานของรัฐบาล

ขณะที่ประชาชนเปรียบเสมือนผู้บริโภคที่มีสถานะเป็นผู้ซื้อสินค้าและบริการสาธารณะ ดังนั้นทั้งสองฝ่ายต่างมีเป้าหมายให้ได้รรถประโยชน์สูงสุด ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่มีทั้งการเคลื่อนไหวในกิจกรรมต่างๆ การแสดงความคิดเห็นและความกระตือรือร้นทางการเมืองจึงเป็นมิติกการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง วัฒนธรรมทางการเมือง ค่านิยมทางการเมือง (สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2551) ของประชาชนในการเลือกตั้งและการเข้าใจการเมือง ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้เห็นแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของการเมืองจังหวัดกาญจนบุรี และการเมืองไทยในอนาคต

สำหรับมิติเชิงพื้นที่ของจังหวัดกาญจนบุรี แม้ประชาชนโดยทั่วไปจะยอมรับในกฎเกณฑ์และเงื่อนไขของระบบเลือกตั้ง หากแต่ในความเป็นจริงความคลางแคลงใจที่มีระบบการเลือกตั้งนั้นไม่น้อยเช่นเดียวกัน ด้วยมีผลต่อการตัดสินใจว่าจะเลือกอย่างไรระหว่างการเลือกตัวผู้สมัคร ส.ส. กับการเลือกนโยบายของพรรค รวมถึงบุคคลที่ตนเองปรารถนาจะให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี ความยุ่งยากลำบากในการตัดสินใจดังกล่าวเป็นผลมาจากการมีบัตรลงคะแนนเพียงใบเดียว และทำให้มีความรู้สึกที่ตนเองนั้นถูกบังคับให้ต้องตัดสินใจโดยไม่มีทางเลือกมากนัก และหากต้องตัดสินใจภายใต้ระบบสังคมและชุมชนของตนเองที่มีความผูกพันใกล้ชิดกับนักการเมืองที่เป็นผู้สมัคร ส.ส. ที่มีความคุ้นเคยผ่านการทำงานร่วมกันในพื้นที่มาอย่างยาวนาน สิ่งดังกล่าวปฏิเสธไม่ได้ถึงโครงสร้างสังคมไทยในระดับพื้นที่ที่ปรากฏให้เห็นทั่วไป (กฤษณา ไวสารวัจ, 2555, หน้า 21-29; วอล์คเกอร์, 2559, หน้า 12-34) ซึ่งมีความเกี่ยวพันกับวัฒนธรรมทางสังคมและวัฒนธรรมทางการเมืองที่ดำรงอยู่มานาน และมักได้รับการอธิบายว่าเป็นลักษณะการผสมผสานในวัฒนธรรมทางการเมืองระหว่างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบไพร์ฟ้า (subject political culture) และวัฒนธรรมทางการเมืองแบบมีส่วนร่วม (participation political culture) วัฒนธรรมทางการเมืองประเภทหลังนี้เป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบพลเมือง (civic culture) ซึ่งมีความสำคัญเป็นอย่างมากในสังคมการเมืองแบบประชาธิปไตย (Almond & Verba, 1965, pp.16-18, 337-374; สิทธิพันธ์ พุทธหุน, 2551, หน้า189-193) โดยความสนใจติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง รูปแบบ/วิธีการหาเสียง การวิพากษ์วิจารณ์นโยบาย การทำงานของพรรคการเมืองและผู้สมัคร ส.ส./นักการเมืองทั้งในระดับกลุ่ม

ย่อยและใหญ่ในพื้นที่ระดับชุมชนหมู่บ้านของประชาชนในจังหวัดกาญจนบุรีนั้นนับว่ามี ความตื่นตัว การรับรู้และตระหนักในความสำคัญของการเลือกตั้ง การมุ่งมั่นที่จะไป ลงคะแนนเสียงในวันเลือกตั้งนั้นมีอยู่ในระดับสูง ปรากฏการณ์และพฤติกรรมทางการเมืองของประชาชนดังกล่าวถือได้ว่าอยู่ในช่วงเวลาของการเปลี่ยนผ่านไปสู่การมี วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งต้องใช้เวลาในการเปลี่ยนแปลง เพราะภายใต้ สถานการณ์ทางสังคม เศรษฐกิจและการเมืองดังกล่าวได้เกิดการปะทะ/โต้แย้งและ ถกเถียงทั้งภายในระดับตัวบุคคลและสังคมว่าระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวมกับ ผลประโยชน์ส่วนบุคคลหรือกลุ่มอะไรคือสิ่งที่ต้องตัดสินใจก่อนหลังหรือควรยึดถือเป็น หลัก

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ทางการเมืองและ ระบบการเลือกตั้ง ประกอบด้วย

(1) ผลสืบเนื่องจากกฎหมายและรูปแบบการเลือกตั้งภายใต้บัตรลงคะแนน เสียงใบเดียว และการจัดแบ่งพื้นที่เลือกตั้งใหม่ซึ่งแตกต่างจากการเลือกตั้งครั้งก่อน ทำให้ผลต่อการตัดสินใจทางการเมืองในการลงคะแนน ดังนั้นสำนักงานคณะกรรมการ การเลือกตั้ง (กกต.) และผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องดำเนินการศึกษาผลที่เกิดขึ้นและ ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเลือกตั้งให้มีความเหมาะสม

(2) ผลจากการตัดสินใจพรรคการเมือง ทำให้พรรคการเมืองสำคัญที่ได้รับการ สนับสนุนจากประชาชนในพื้นที่ต้องถูกตัดออกจากระบบการเลือกตั้ง และมีผลต่อ การตัดสินใจทางการเมืองของประชาชนต้องเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นจึงอาจ จำเป็นต้องดำเนินการวิจัยอีกครั้ง และอาจเพิ่มเติมประเด็นในการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อ ให้ผลการศึกษารอบคลุมในประเด็นต่างๆ มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา ไวสารวง. (2555). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดสมุทรสงคราม*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- กรวิทย์ เกาะกลาง. (2555). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดกระบี่*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ไชยยนต์ ไชยพร. (2560). *จอห์น เอลสเตอร์กับทฤษฎีการเลือกอย่างเป็นเหตุเป็นผล* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: Way of Book.
- ณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2556). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2552). *พลวัตการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน: จากอดีตจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2560). *ระบบอุปถัมภ์ในการเมืองไทย*. ค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2562, จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_42468
- นิพนธ์ โชะเฮง. (2560). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดขอนแก่น*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปรีชา คูวินทร์พันธุ์. (2550). *ความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ ใน เอก ตังทรีพัพฒนา สิธิพรรณ นกสวน และพฤติสถาน ชุมพล (ม.ร.ว.) (บรรณาธิการ). คำและความคิดในรัฐศาสตร์ร่วมสมัย เล่ม 1*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560. (2560, ตุลาคม 7). *ราชกิจจานุเบกษา*, 134(36ก), 15-19.
- โพสต์ทูเดย์ออนไลน์. (2560). *การเมือง: วิเคราะห์เปิด 4 พื้นที่เลือกตั้ง ปมแบ่งเขตพิสดาร*. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2561, จาก <https://www.posttoday.com/politic/analysis/572495>

- วอลต์เกอร์, แอนดรู. (2559). *ชวานาการเมือง: อำนาจในเศรษฐกิจชนบทสมัยใหม่ของไทย* (จักรกริช สังมณี, ผู้แปล). นนทบุรี: ฟาเดียวกัน
- สุวิชา วรวิเชียรวงษ์ และณัฐพงศ์ บุญเหลือ. (2560). *นักการเมืองถิ่นจังหวัดกาญจนบุรี*. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สิทธิพันธ์ พุทธหุน. (2551). *ทฤษฎีพัฒนาการเมือง* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- หทัยกาญจน์ ตรีสุวรรณ. (2561). *เลือกตั้ง 2562: เปิดบัญชีรายชื่อนักเลือกตั้งถูก “ดูด” ถูก “ดัน” ไปอยู่พรรคไหนบ้าง?*. ค้นเมื่อ 26 เมษายน 2562, จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-46341533>
- อนุสรณ์ ลิ้มมณี. (2545). *ทฤษฎีเศรษฐกิจการเมืองยุคปัจจุบัน* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อริย์ธัช แก้วเกาะสะบ้า. (2560). *ไพรมารีโหวต: ประชาธิปไตยในพรรคการเมือง*. ค้นเมื่อ 27 พฤศจิกายน 2562, จาก <https://library2.parliament.go.th/ebook/content-issue/2560/hi2560-094.pdf>
- Almond, Gabriel A. & Verba, Sidney. (1965). *The civic culture: Political attitudes and democracy in five nations*, Boston: Little, Brown and Company.
- Blaug, Ricardo and Schwarzmantel (eds). (2000). Abraham Lincoln, The Gettysburg address. *Democracy: A Reader*. New York: Columbia University Press.
- Jacobs, N. (1971). *Modernization without development: Thailand as an Asian case study*. New York: Praeger Publishers.
- Trent, Judith S., Friedenberg, Robert V., and Denton Jr, Robert E. (2011). *Political Campaign Communication: Principles and Practices*. Lanham, MD : Rowman & Littlefield Publishers.